

Rakenteellisen sosiaalityön nykytila ja osaaminen Varsinais-Suomen hyvinvointialueella

Raportti kyselyn tuloksista 16.12.2025
Päivi Malinen, kehittäjäsosiaalityöntekijä

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

varha

Kyselyn lähtökohdat ja toteutus

- Tavoitteena oli saada tietoa rakenteellisen sosiaalityön nykytilasta ja osaamistarpeista hyvinvointialueella
 - Koulutussuunnittelun pohjaksi
 - Rakenteellisen sosiaalityön alueellisen toteutussuunnitelman toimeenpanon tueksi
- Webropol-kysely oli auki 20.10.–9.11.2025
 - Jakelu: henkilökohtaiset vastauslinkit sähköpostitse
 - Muistutusviestit kerran viikossa niille, jotka eivät vielä olleet vastanneet
 - Yleinen tiedote 5.11.2025 vielä viimeisenä muistutuksena hankeviestinnän kautta
- Kysely toteutettiin *Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen* -projektissa, osana Kestävän kasvun Varsinais-Suomi -hanketta (2023–2025)
 - Pilari 4: Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen
 - Investointi 3: Vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevaa tietopohjaa ja vaikuttavuusperusteista ohjausta
 - *Työpaketti 2 Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen*

Kyselyn teoreettiset lähtökohdat

- Kyselyn teoreettisena taustajäsennyksenä on käytetty *Rakenteellisen sosiaalityön tila ja tulevaisuus Suomessa* -teosta
 - Närhi, K., Kannasoja, S., Kokkonen, T., Rantamäki, N., & Ruonakangas, S. (Eds.). (2023). *Rakenteellisen sosiaalityön tila ja tulevaisuus Suomessa*. Jyväskylän yliopisto. Sophi, 154. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9712-0>
- Kyselyn teemoittelun ja kysymyksenasettelun rakentamisessa hyödynnettiin myös seuraavia osaamiskartoituksia
 - [Tiedolla vaikuttamisen mahdollisuudesta toteutukseen. Rakenteellisen sosiaalityön osaamiskartoitus](#) (SOSRAKE-hanke)
 - [Kohti vaikuttavaa vanhemmuuden tukea – osaamiskartoituksen tuloksia Etelä-Savon, Kainuun ja Pohjois-Savon hyvinvointialueiden lastensuojelusta](#) (Matkalla riittävään vanhemmuuteen -hanke)
- Näiden pohjalta jäsenneltiin sisällöt, joiden kautta saadaan riittävän kattava tilannekuva rakenteellisesta sosiaalityöstä ja sen osaamistarpeista Varsinais-Suomen hyvinvointialueella

Kyselyn rakenne ja teemat

- Lomakkeen rakenne
 - Kyselylomake jaettiin kuudelle sivulle vastaamisen sujuvoittamiseksi
- Johdanto (s. 1)
 - Kyselyn tarkoitus ja tavoite, informointi henkilötietojen käsittelystä
- Taustatiedot (s. 2)
 - Palvelutehtävä/työskentely-yksikkö, työtehtävä, rakenteellinen sosiaalityö tehtäväkuvassa, työkokemusvuodet sosiaalityössä
- Virittäytymiskysymykset (s. 3)
 - Oman työskentelyotteen arviointi, virittävä kysymys rakenteellisen tason havaintoihin
- Peruslähtökohdat rakenteelliseen sosiaalityöhön (s. 4)
 - Perustiedot rakenteellisesta sosiaalityöstä, oman rake-osaamisen kokonaisarvio
- Osaaminen (s. 4)
 - Sosiaalisen raportoinnin tuttuus, mielekkyys ja siihen osallistuminen, rakenteisen kirjaamisen ja rakenteellisen sosiaalityön yhteys, mittareiden käyttö ja käytön esteet
- Toimintatavat ja arjen käytännöt (s. 5)
 - Mielekkäiden rakenteellisen sosiaalityön toimintatapojen arviointi, rakenteellista sosiaalityötä edistävien tekijöiden toteutuminen
- Koulutustarpeet (s. 6)
 - Toiveet tuen ja koulutuksen tavoista ja muodoista sekä avoin kysymys koulutustoiveista
- Avoin palaute (s. 6)
 - Muut ajatukset, toiveet tai huomiot rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen ja osaamisen kehittämiseen liittyen

Kohderyhmä ja vastaajajoukko

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

varha

Kohderyhmän valikointi

- Rakenteellinen sosiaalityö on sosiaalihuoltolain 7 §:ssä määritelty tehtävä, jonka kautta on huolehdittava sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välittymisestä ja sosiaalihuollon asiantuntemuksen hyödyntämisestä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi
- Sisältönsä puolesta rakenteellinen sosiaalityö kuuluu erityisesti sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen tehtävissä toimivien työnkuvaan
- Sosiaalityön johtajan linjauksen mukaisesti kysely suunnattiin hyvinvointialueen sosiaalityön palveluissa toimiville sosiaalityöntekijöille, erilaisissa sosiaaliohjauksen tehtävissä toimiville, heidän lähiesihenkilöilleen sekä päälliköille (n=1470)
 - Kyselyn kohdentamisen tukena käytettiin sote-palvelujen ja ikääntyneiden palvelujen tulosalueiden sekä intranetin henkilöhaun organisaatiokaavioita
 - Kohderyhmään kuuluvat henkilöt haettiin Outlookin ja intranetin henkilöhakutoimintoja käyttäen
 - Hakusanoina käytettiin tehtävänimikkeitä, palvelutehtävä-/yksikkötietoja ja toimialueiden koodeja sekä näiden yhdistelmiä

Kyselyn vastaajanottajat ja vastaajat tehtävänimikkeittäin

Vastaajaryhmän nimi	Ryhmään sisältyvät tehtävänimikkeet ja niiden yhteenlaskettu lukumäärä	Vastaajaryhmän koko (henkilöä)	Ryhmästä kyselyyn vastanneet (lkm)	Vastausprosentti (%)
Päälliköt ja muut esihenkilöt	Palveluesimies, palveluvastaava, palvelupäällikkö sekä 14 muuta johtaja- ja päällikötason tehtävän nimikettä (17)	61	17	28
Sosiaaliohjaajat ja laillistetut ammattihenkilöt AMK	Sosiaaliohjaaja, sosionomi, geronomi, kuntoutuksen ohjaaja (4)	402	109	27
Johtavat/vastaavat sosiaalityöntekijät	Johtava sosiaalityöntekijä, johtava kuraattori, vastaava kuraattori, vastaava koulukuraattori, vastuukuraattori (5)	77	19	25
Sosiaalityöntekijät (ml. terveyssosiaalityö)	Sosiaalityöntekijä, erityissosiaalityöntekijä, kehittäjäsosiaalityöntekijä, lastenvalvoja (4)	482	121	25
Koulun sosiaalityö	Kuraattori, koulukuraattori (2)	114	27	24
Johtavat/vastaavat ohjaajat	Vastaava sosiaaliohjaaja, vastaava työpajaohjaaja, vastaava perheohjaaja, vastaava ohjaaja, johtava perheohjaaja (5)	59	10	17
Muut ohjaajat	Palveluohjaaja, perheohjaaja (2)	275	45	16
Yhteensä	39 eri tehtävänimikettä	1 470	348	24 %

Huom: Vastaajien tehtävänimikkeitä ei viety Webropol-lomakkeelle taustatiedoiksi, vaan ainoastaan sähköpostiosoitteet koottiin eri vastaajaryhmien alle. Yksittäiset tehtävänimikkeet eivät siis käy ilmi kyselyaineistosta, vaan vastaajat valitsivat kyselyn "taustatiedot" -kohdassa omaan työtehtäväänsä soveltuvimman vaihtoehdon.

Kyselyn vastaanottajat ja vastaajat henkilöhaussa käytettyjen työyksikkötietojen perusteella

Palvelutehtävä/yksikkö ja osastokoodi	Kyselyn vastaanottajat (henkilöä)	Vastaajat ko. työyksiköstä	Vastausprosentti (%)
Maahanmuuttajapalvelut (S3132)	23	8	35
Asiakasohjaus Soihtu (S0021)	116	39	34
Päihde- ja mielenterveyspalvelut (S3015, S3016)	73	24	33
Terveyssoseaalityö (T5---	43	14	33
Muu (ml. taloussosiaalityö S0022, kehittämispalvelut H1402)	40	11	28
Työikäisten palvelut (S3013, S3014)	123	33	27
Koulun sosiaalityö (S326-)	114	27	24
Vammaispalvelut (S312-)	130	30	23
Perheoikeudelliset palvelut (S3226)	27	6	22
Lapsiperheiden palvelut (S322-)	199	41	21
Lastensuojelu (S323-, S324-)	358	73	20
Ikääntyneiden palvelut (V20--)	190	36	19
Sosiaali- ja kriisipäivystys (S3131)	34	6	18
Yhteensä	1 470	348	24 %

Huom: Vastaajien työyksikkötietoja ei viety Webropol-lomakkeelle taustatiedoiksi, joten nämä tiedot eivät käy ilmi raportointiaineistosta. Kyselyn lähetysvaiheessa työntekijän sähköpostiosoite liitettiin vain yhteen työyksikköön. Vastaaja sai valita kyselyn "taustatiedot" -kohdassa palvelutehtävän/yksikön, jossa työskentelee, ja oli mahdollista valita useampi kuin yksi omaan työhön soveltuva vaihtoehto. Tästä syystä palvelutehtävä-/yksikkökohtaiset vastaajamäärät ja vastausprosentit ovat kyselyraportilla osin erilaiset kuin tässä taulukossa.

Koontia vastaajajoukosta

- Tehtävänimikkeittäin tarkasteltuna vastaajat jakautuvat tasaisemmin, kuin työyksiköittäin tarkasteltuna
 - Koulun sosiaalityön henkilöstön vastausprosentti on sama, kuin koko kyselyn vastausprosentti (24%)
 - Päälliköt ja muut esihenkilöt, sosiaaliohjaajat ja muut laillistetut ammattihenkilöt, sosiaalityöntekijät sekä johtavat/vastaavat sosiaalityöntekijät vastasivat kyselyyn keskimääräistä useammin (25–28%)
 - Johtavat/vastaavat ohjaajat sekä muut ohjaajat vastasivat kyselyyn selkeästi vähemmän (16–17%)
- Ennakkoon määriteltujen työyksikötietojen perusteella suhteellisesti eniten vastauksia saatiin maahanmuuttajapalveluista, asiakasohjaus Soihdusta, päihde- ja mielenterveyspalveluista sekä terveyssosiaalityöstä (33–35%)
- Suhteellisesti vähiten vastauksia saatiin sosiaali- ja kriisipäivystyksestä sekä ikääntyneiden palveluista (18–19%)
- Keskimääräisen vastausprosentin alle jäivät myös lastensuojelu, lapsiperheiden palvelut, perheoikeudelliset palvelut sekä vammaispalvelut (20–23%)

Koontia vastauksista

- Kaikkiaan kyselyyn saatiin 348 vastausta ja vastausprosentiksi tuli 24
 - kohtuullisen hyvä ja käyttökelpoinen lopputulos tällaisessa suurelle henkilöstömäärälle kohdennetussa vapaaehtoisessa kyselyssä
- Kyselyyn vastaaminen oli aloitettu huomattavasti useammin, kuin lopullisia vastauksia on tallennettu
- Kaikkiaan 36 prosenttia vastauksista keskeytyi
- Yleisin lopetussivu oli s. 4, jossa oli eniten sisältöä ja kysymyksiä

Koontia vastaamisesta

- Kyselyn esitestattu ja arvioitu vastausaika oli noin 10 minuuttia, mutta Webropolin kyselylomakkeelle laskema keskimääräinen vastausaika oli 11,5 tuntia
- Näyttää siltä, että lomake on avattu ja vastaaminen aloitettu, mutta jouduttu sitten jostain syystä keskeyttämään. Kyselylomake on voinut jäädä taustalle auki pitkäksikin aikaa, mutta vastaamista ei ole enää syystä tai toisesta tehty loppuun asti
- Avoimiin kysymyksiin annetuissa vastauksissa tuotiin vahvasti esiin arkityön kiireet ja asiakaspaineet, mikä todennäköisesti vaikuttaa keskeytyneiden vastausten määrään sekä koko kyselyn vastausprosenttiin
- Henkilökohtainen kyselylinkki näyttäisi toimineen hyvin: aina kun kyselyn linkki lähetettiin niille, jotka eivät vielä olleet vastanneet, vastaajat aktivoituivat vastaamaan selkeästi enemmän kuin muina päivinä
- **Vastausten jatkokäyttöön myöhemmässä kehittämistyössä sekä mahdollisena opinnäytetyön tai tutkimuksen aineistona antoi suostumuksensa 88 prosenttia vastaajista (n=307)**

Vastaajien taustatiedot

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

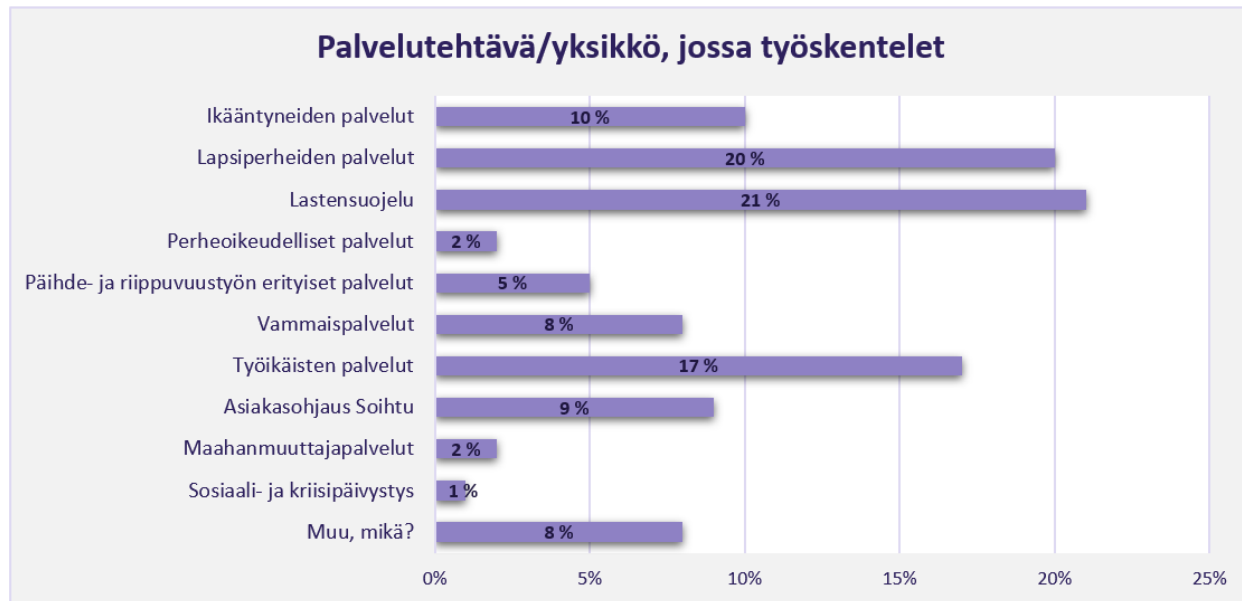

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

varha

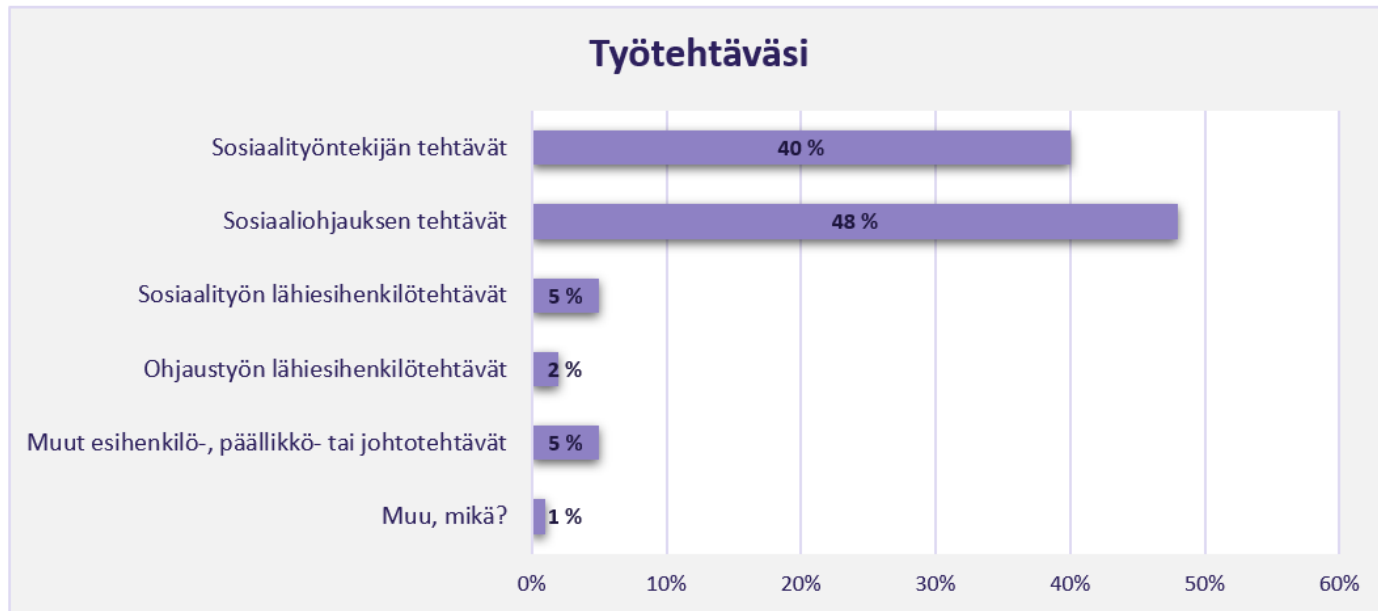
Palvelutehtävä/työyksikkö

- Kyselyyn saatiin vastauksia kaikista palvelutehtävistä
- Eniten vastaajia oli lastensuojelusta (21%), lapsiperheiden palveluista (20%) ja työikäisten palveluista (17%)
- Palvelutehtävän lisäksi erikseen valittavina vaihtoehtoina olivat asiakasohjaus Soihtu, maahanmuuttajapalvelut sekä sosiaali- ja kriisipäivystys
- Oli myös mahdollista kirjoittaa oma työyksikkö avoimeen tekstikenttään, ellei valmiista vaihtoehdoista löytynyt sopivaa. Avoimissa vastauksissa korostui terveyssoseaalityö, muutamia mainintoja saivat taloussosiaalityö, opiskeluhoito ja kehittämisspalvelut

Työtehtävä

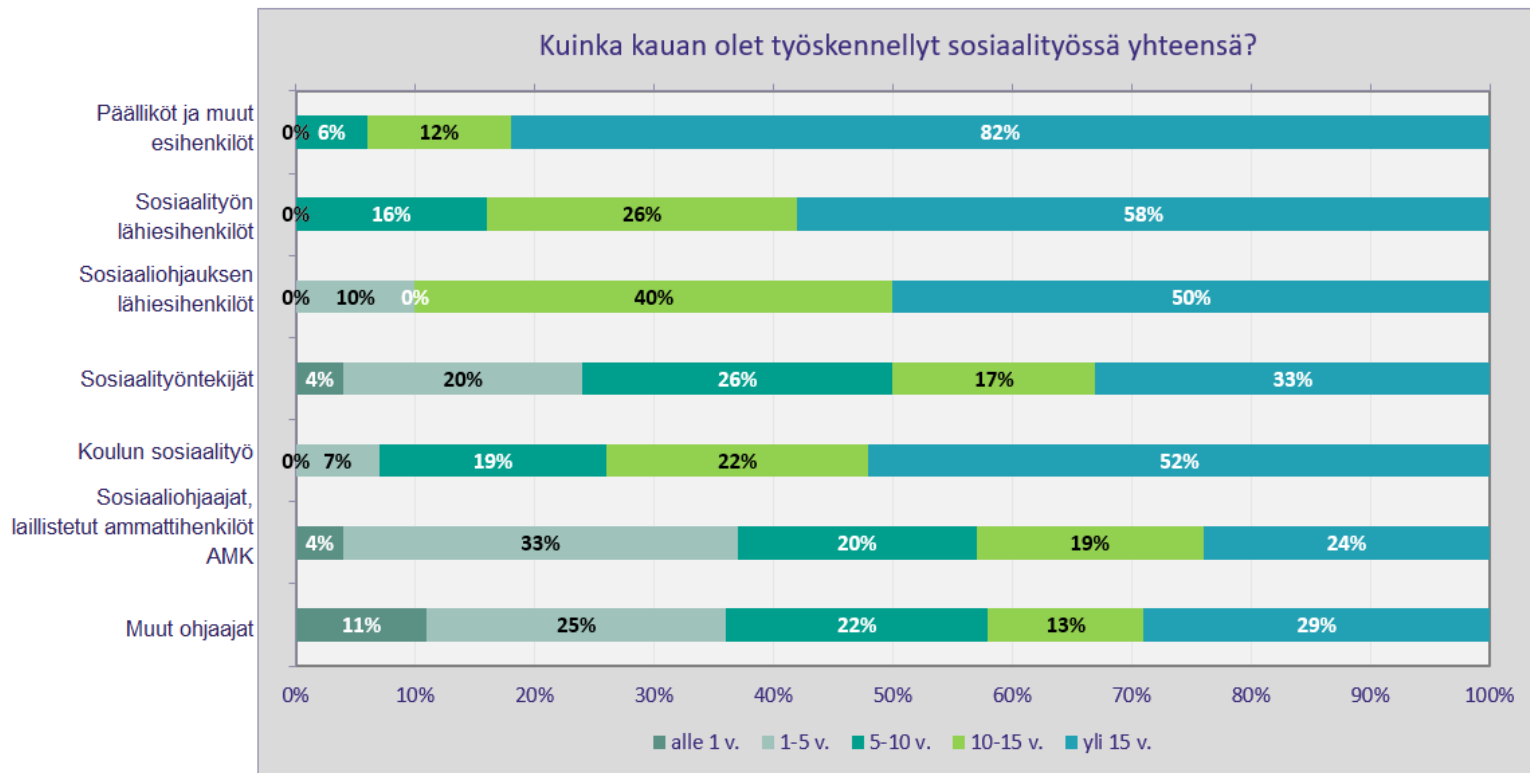
- Suurin osa vastaajista toimi erilaisissa sosiaaliohjauksen (48%) sekä sosiaalityöntekijän (40%) tehtävissä (ml. koulun sosiaalityö)
- Esihenkilötehtävissä toimi 12 prosenttia vastaajista

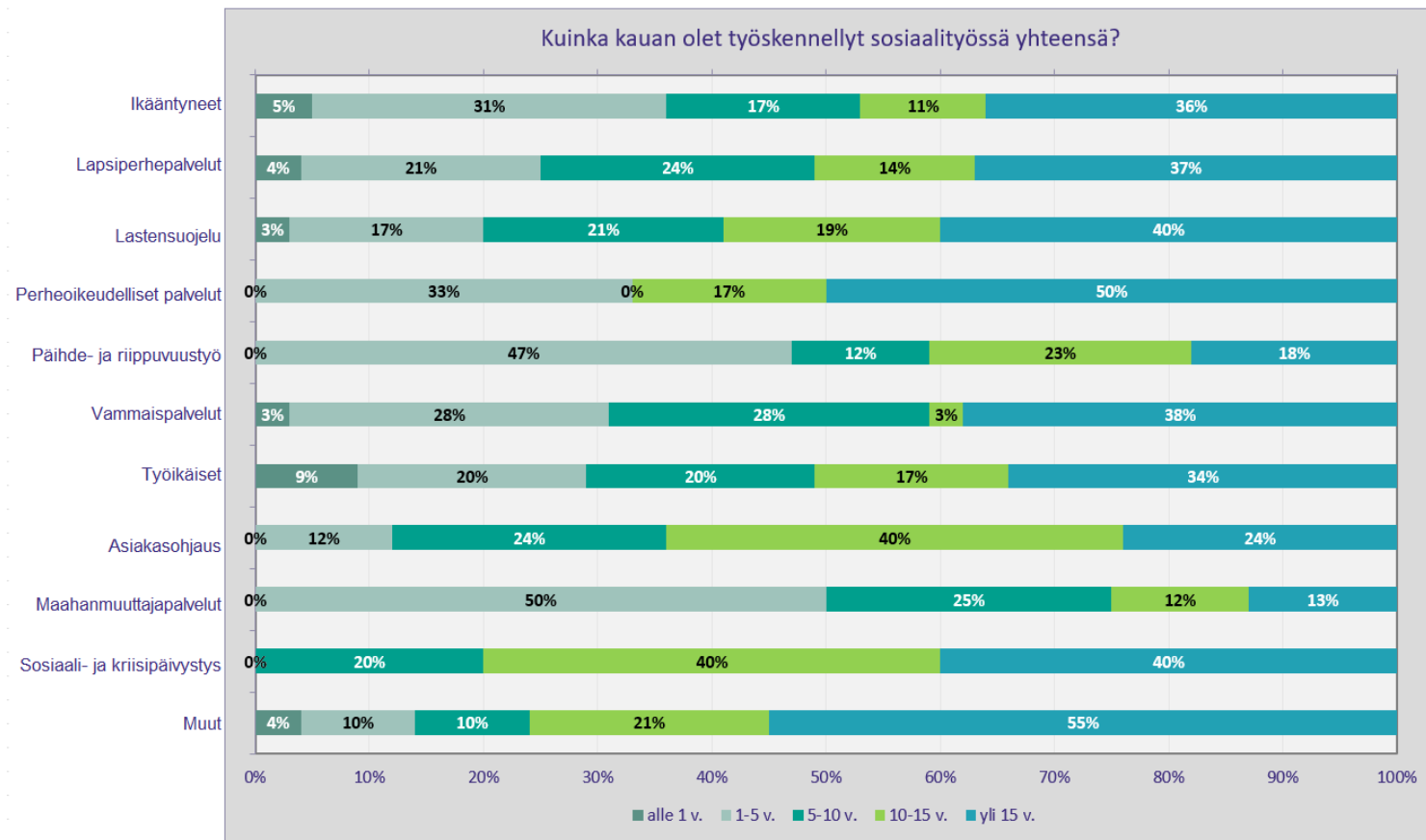
Työkokemus sosiaalityössä

- Yli kolmanneksella (35%) vastaajista oli pitkä, yli 15 vuoden työkokemus sosiaalityöstä
- 1–5 vuoden, 5–10 ja 10–15 vuoden työkokemus jakautui hyvin tasaisesti (~19–21%)
- Alle vuoden työskennelleitä oli vain noin 4 prosenttia vastanneista
- Työkokemuksen pituus vaihteli huomattavasti työtehtävien ja myös palvelutehtävien/työyksiköiden välillä (ks. diat 16 ja 17)

Työkokemus sosiaalityössä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna

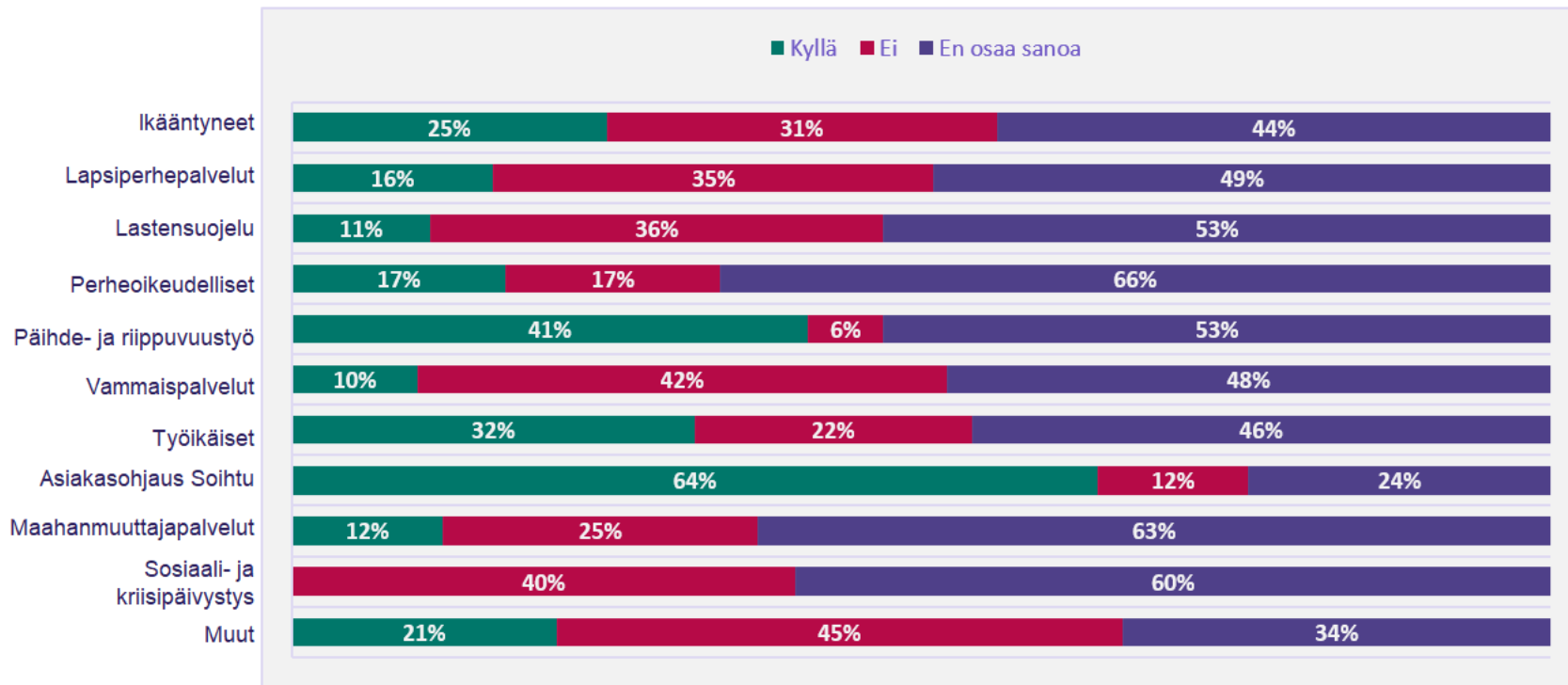
Työkokemus sosiaalityössä työyksiköittäin tarkasteltuna

Rakenteellinen sosiaalityö tehtävänkuvassa

- Hätkähdyttävää on, että lähes puolet (48%) vastaajista ei osannut sanoa, onko rakenteellinen sosiaalityö kirjattu omaan tehtävänkuvaan vai ei
- Seuraavaksi eniten oli ei-vastauksia (29%) ja vain 23 prosenttia oli niitä, joiden tehtävänkuvaan rakenteellinen sosiaalityö oli sisällytetty
- Palvelutehtävien/työyksiköiden kesken on suurta vaihtelua rakenteellisen sosiaalityön sisältymisessä tehtävänkuvuihin (ks. dia 19)

Rakenteellinen sosiaalityö tehtävänkuivissa työyksiköittäin tarkasteltuna

Kysymys: Onko rakenteellinen sosiaalityö kirjoitettu nykyiseen tehtävänkuvaasi?

Peruslähtökohdat rakenteelliseen sosiaalityöhön

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

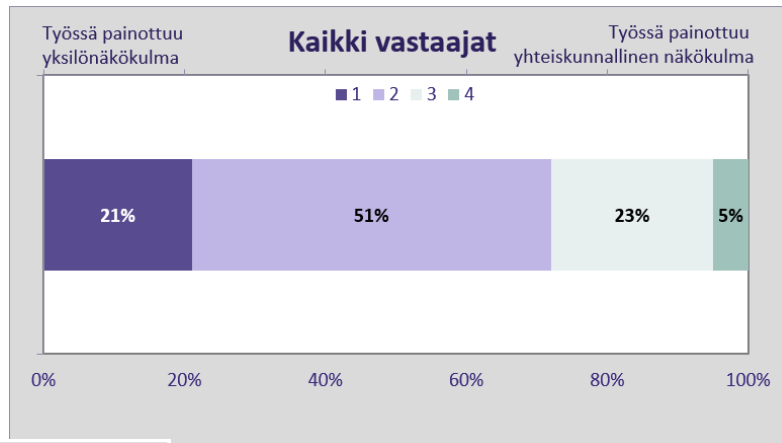

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

varha

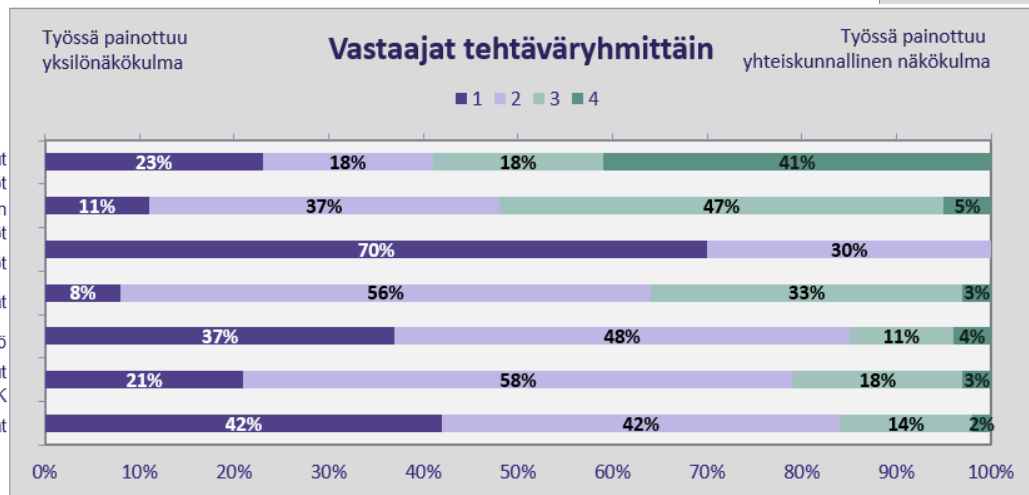
Vastaajien työskentelyote

- Perinteisesti suomalaisessa sosiaalityössä on painottunut yksilökeskeinen työote, ja kyselyn tulokset vahvistavat tätä havaintoa
- Vastaajaryhmien kesken on havaittavissa selkeitä eroja

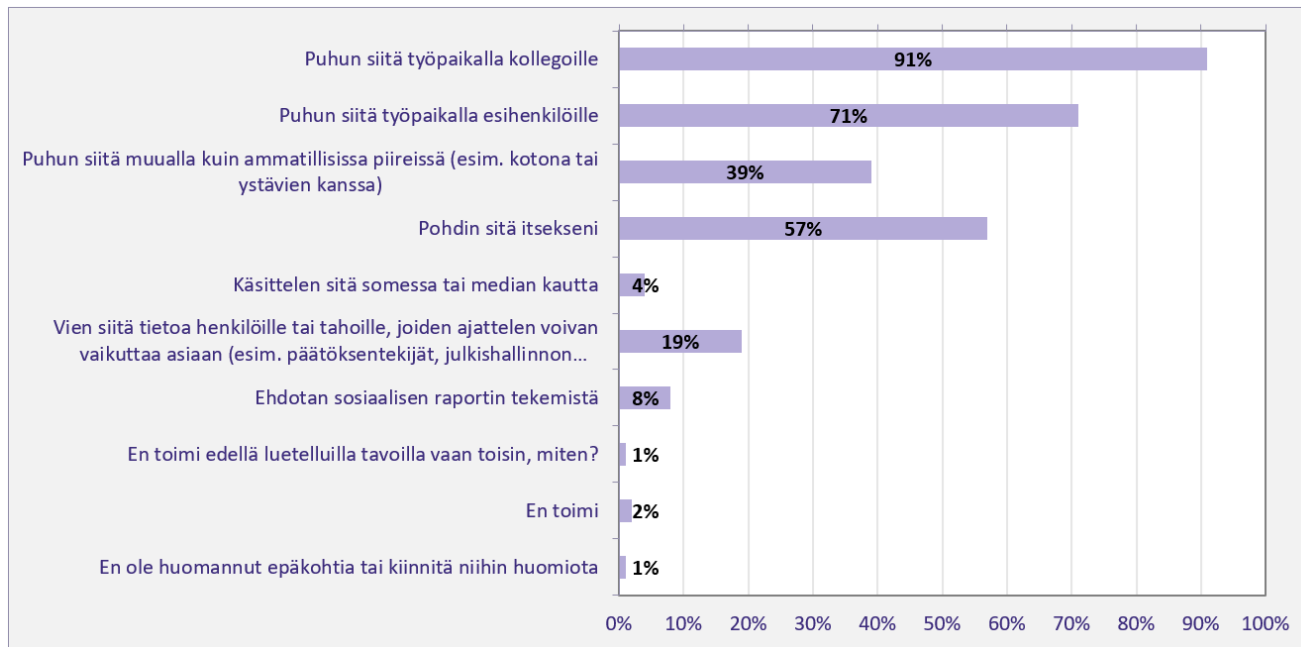
Kysymys: Arvioi omaa työskentelyotettasi, mitkä näkökulmat painottuvat omassa työskentelyssäsi.

Kysymys sai muutamilta vastaajilta kritiikkiä siitä, ettei ollut mahdollista valita yhtä vahvaa yksilö- ja yhteiskunnallisen näkökulman yhdistelmää, vaan pakotettiin tekemään keinotekoinen valinta näkökulmien väliltä.

Yhteiskunnallisten epäkohtien havainnointi

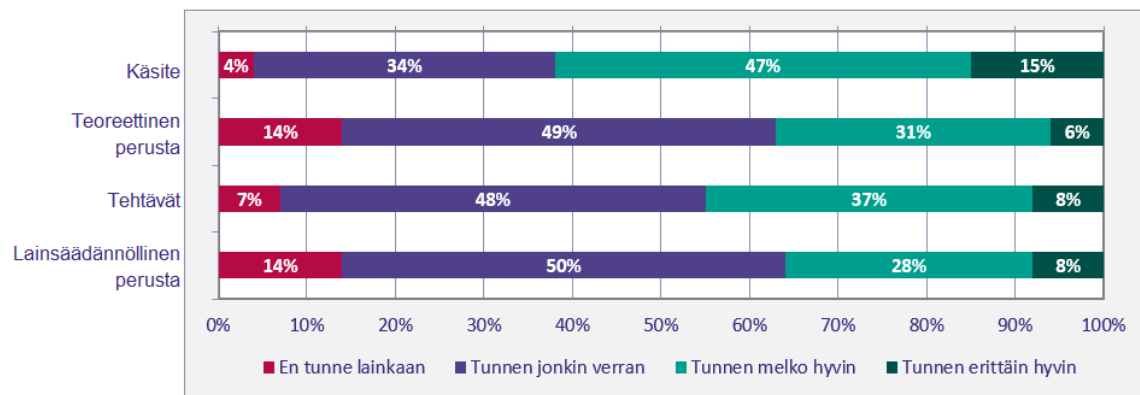
- Valtaosa vastaajista kiinnittää huomiota yhteiskunnallisiin epäkohtiin ja nostaa niitä työpaikalla esiin (97%)
- Yli puolet (57%) vastaajista pohtii asioita yksin ja monet (39%) puhuvat epäkohdista myös muualla kuin työympäristössä
- Varsinaisen vaikuttamisen tasolla toiminta on vähäisempää (1–19%)
 - Poikkeuksena päihde- ja riippuvuustyö, maahanmuuttajapalvelut ja Soihtu, joissa tiedolla pyritään vaikuttamaan enemmän (27–41%)
 - Avoimissa vastauksissa kerrottiin vaikuttamishalusta, palautteen annosta epäkohdan ”kotipesälle” tai hyvinvointialueen johdolle

Kysymys: Kun huomaat työssä yhteiskunnallisen epäkohdan, miten toimit?

Peruslähtökohdat rakenteelliseen sosiaalityöhön

- Lähes kaikki vastaajat (96%) tuntevat rakenteellisen sosiaalityön käsitteen edes jollain tasolla
- Rakenteellisen sosiaalityön tehtävät sekä teoreettinen ja lainsäädännöllinen perusta ovat edes jonkin verran tuttuja noin puolelle vastaajista – noin kaksi viidestä tuntee nämä melko tai erittäin hyvin

Kysymys: Arvioi, miten hyvin tunnet seuraavat rakenteellisen sosiaalityön perusteet.

Sosiaalityöntekijöistä ja päällikötason vastaajista jopa yli puolet kertoo tuntevansa rakenteellisen sosiaalityön perusteet melko tai erittäin hyvin.

Osaaminen

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

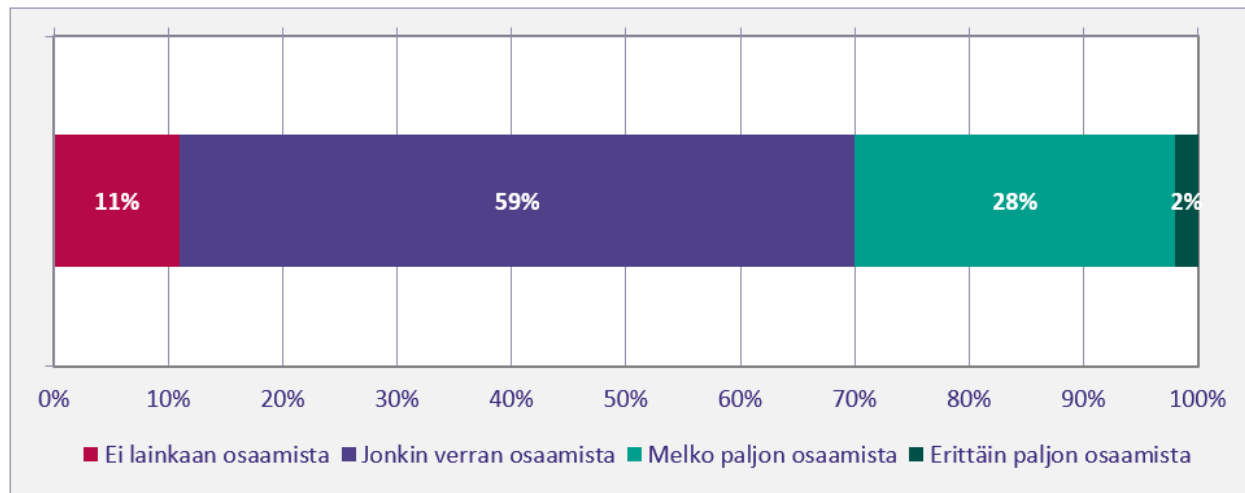

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

varha

Rakenteellisen sosiaalityön osaaminen kokonaisuutena

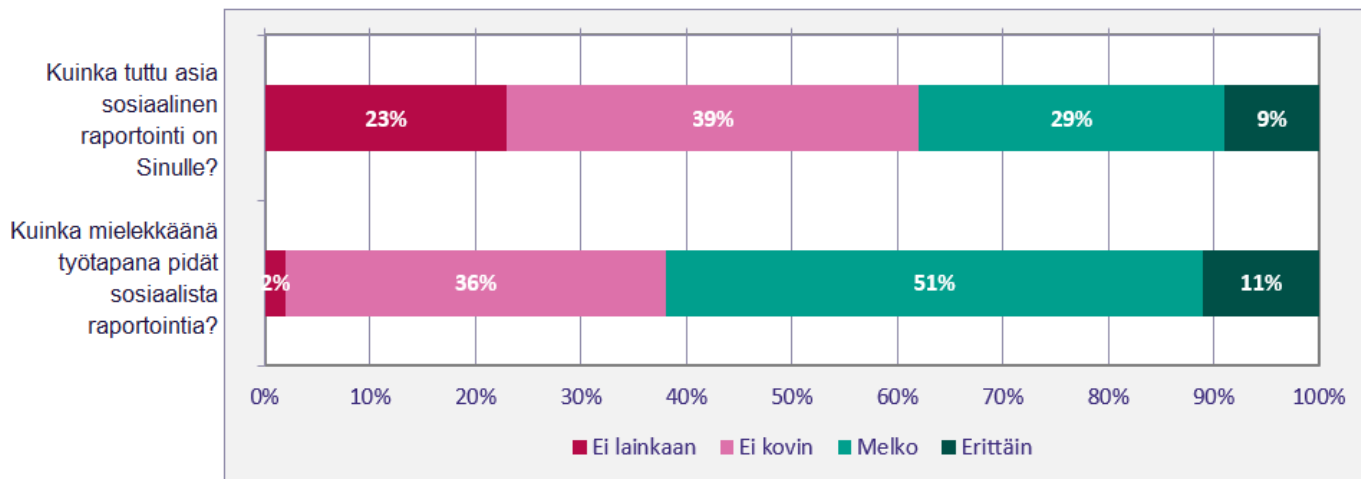
- Suurin osa vastaajista arvioi, että itsellä on rakenteellisen sosiaalityön osaamista jonkin verran (59%) tai melko paljon (28%)
- On pieni joukko (11%) työntekijöitä, jotka kokevat, ettei heillä ole lainkaan tietoa tai osaamista rakenteellisesta sosiaalityöstä

Kysymys: Miten arvioisit rakenteellisen sosiaalityön osaamistasi kokonaisuutena tällä hetkellä?

Sosiaalisen raportoinnin tuntemus ja mielekkyys

- Vastaajilta kysyttiin, kuinka tuttu asia sosiaalinen raportointi heille on, ja kuinka mielekkäänä työtapana vastaaja pitää sosiaalista raportointia
- Kolme viidestä vastaajasta ei tunne sosiaalista raportointia kovin hyvin (39%) tai lainkaan (23%)

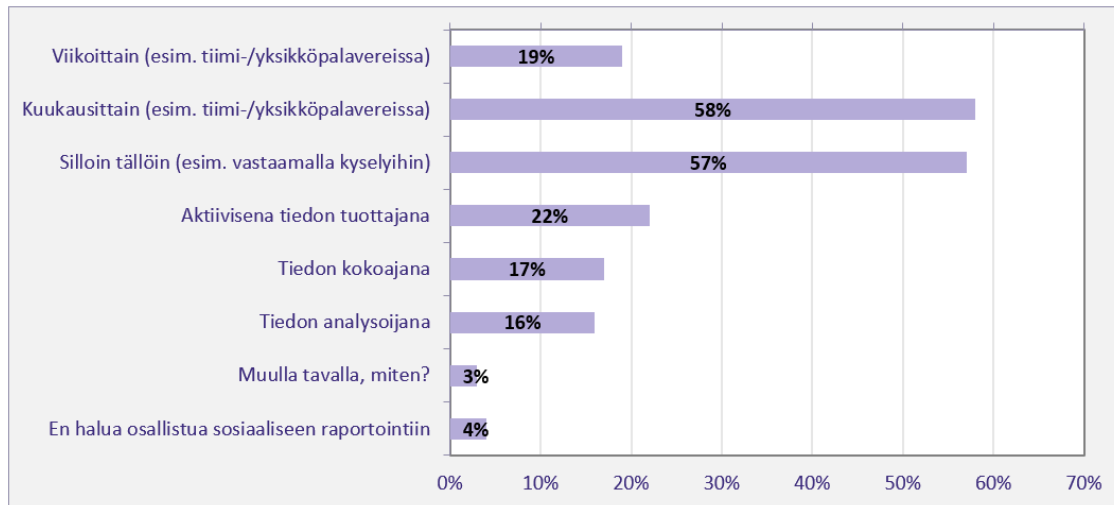

62 prosenttia sosiaalista raportointia melko tai erittäin hyvin tuntevista vastaajista pitää sitä vähintään melko mielekkäänä työtapana.

Kysymys: Kuvaa omaa tilannettasi sosiaalisen raportoinnin suhteen.

Osallistumishalukkuus sosiaaliseen raportointiin

- Suurin osa vastaajista (96%) on kiinnostunut sosiaaliseen raportointiin osallistumisesta
- Eniten toivotaan kuukausittain toteutuvaa tiimi-/yksikkökäsittelyä (58%) ja satunnaista osallistumista esimerkiksi kyselyihin vastaamalla (57%)
- Viikoittaista yhteistä käsittelyä toivottiin erityisesti maahanmuuttajapalveluissa, asiakasohjaus Soihdussa sekä ikääntyneiden palveluissa (31–38%)

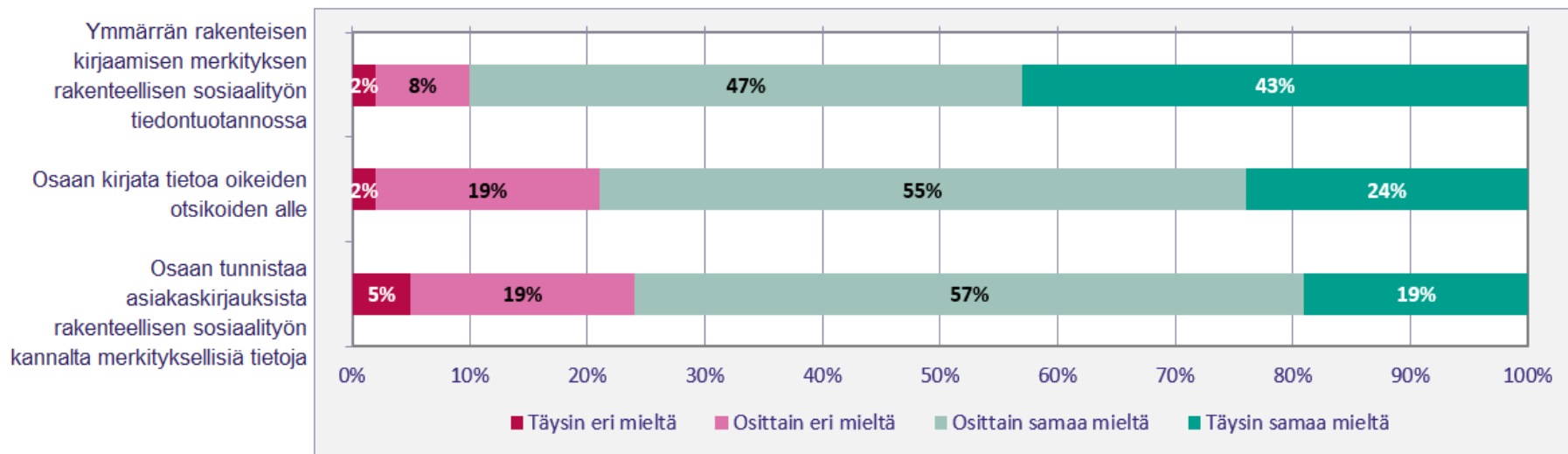
Kysymys: Millä tavoilla/millaisissa rooleissa voisit tai haluaisit osallistua sosiaaliseen raportointiin jatkossa?

Sosiaalisen raportoinnin eri muodot kiinnostavat

- Vastaajat nostivat avoimeen tekstikenttään annetuissa vastauksissa esiin monenlaisia sosiaalisen raportoinnin keinoja:
 - Erilaiset yhteistyön mahdollisuudet (verkostoyhteistyö, ammattiryhmittäinen yhteistyö, yhteiset foorumit kunta- ja valtiontason päättäjien kanssa)
 - Asiakkaiden kanssa toteutettava vaikuttaminen
 - Epäkohdista kirjoittaminen
- Löytyy kiinnostusta myös aktiiviseen rooliin tiedon tuottajana, kokoajana ja analysoijana sekä tiedolla vaikuttajana (3–22%) – tällaiset työntekijät kannattaisi etsiä ja valjastaa heidän kiinnostuksensa rakenteellisen sosiaalityön käyttöön
- Aktiivinen toimijuus painottui työyksiköittäin tarkasteltuna erityisesti päihde- ja riippuvuustyössä, maahanmuuttajapalveluissa sekä asiakasohjaus Soihdussa työskentelevien vastauksissa (esim. aktiivisen tiedon tuottajan roolissa halusi toimia 27–41% näistä vastaajista)
- Työtehtävittäin tarkasteltuna johtavat sosiaalityöntekijät ja sosiaalityöntekijät haluaisivat osallistua muita aktiivisemmin etenkin tiedon tuottamiseen (32%) ja kokoamiseen (22–26%), sosiaalityöntekijät myös tiedon analysointiin (26%)

Rakenteisen kirjaamisen toteutumisen edellytykset

Lähtökohdat rakenteisen kirjaamisen käytännön toteutukseen vaikuttavat vastausten perusteella hyviltä:

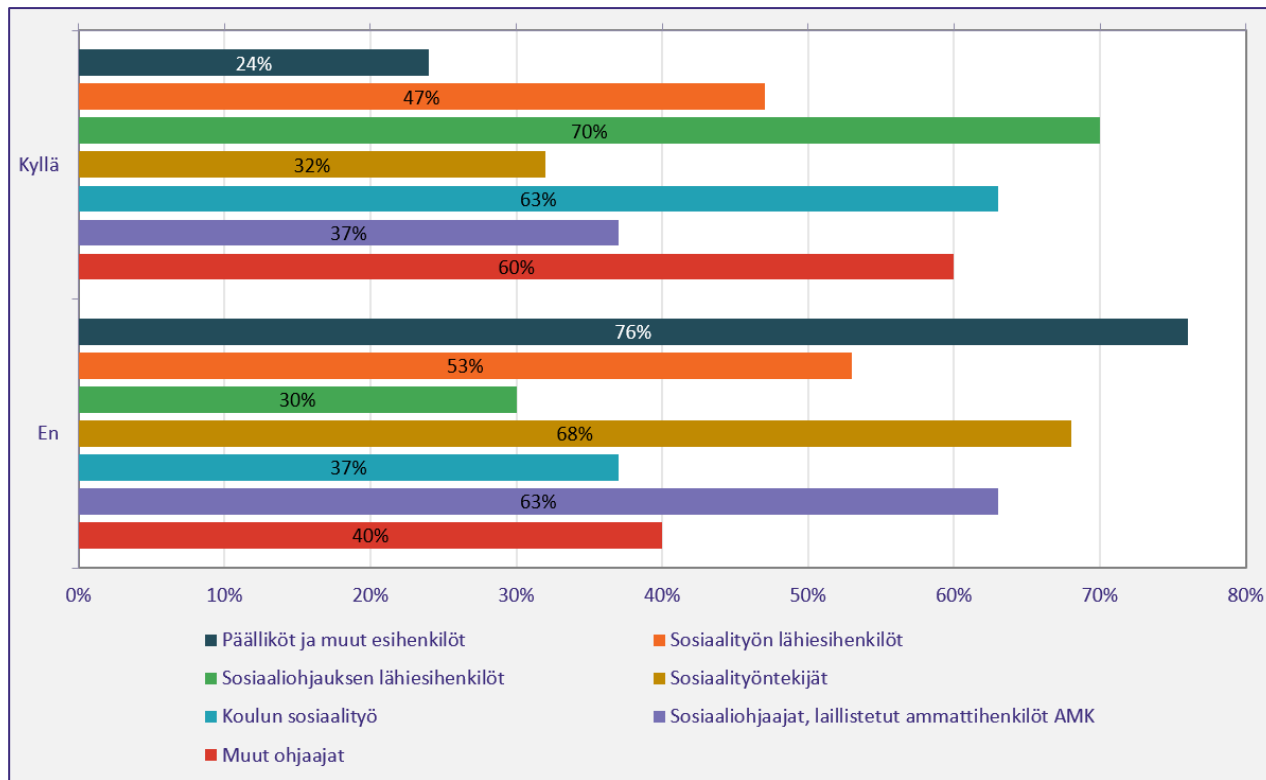
Kysymys: Arvioi väittämiä oman kokemuksesi perusteella.

Rakenteisen kirjaamisen ja rakenteellisen sosiaalityön yhteys

- Suurin osa vastaajista (90%) ymmärtää ainakin melko hyvin rakenteisen kirjaamisen merkityksen rakenteellisen sosiaalityön tiedontuotannossa
 - Lastensuojelussa, muut-kategoriassa ja ikääntyneiden palveluissa on keskimääräistä enemmän niitä, jotka olivat väittämän kanssa eri mieltä (13–17%)
- Lähes 80 prosenttia vastaajista on vähintään osittain samaa mieltä siitä, että osaa kirjata tietoja oikeiden otsikoiden ja koodistojen alle
 - Perheoikeudellisissa palveluissa, sosiaali- ja kriisipäivystyksessä, maahanmuuttajapalveluissa sekä ikääntyneiden palveluissa työskentelevissä on enemmän niitä, jotka olivat väittämän kanssa eri mieltä (30–50%)
- Kolme neljästä vastaajasta on vähintään osittain samaa mieltä siitä, että osaa tunnistaa asiakaskirjauksista rakenteellisen sosiaalityön näkökulmasta merkityksellisiä tietoja
 - Sosiaali- ja kriisipäivystyksessä työskentelevien vastaukset eroavat selkeimmin muista, siellä vain 40 prosenttia on osittain samaa mieltä väittämän kanssa
 - Myös työikäisten ja ikääntyneiden palveluissa, perheoikeudellisissa palveluissa sekä muut-kategoriassa oli keskimääräistä enemmän väittämän kanssa eri mieltä olevia vastaajia (27–34%)

Mittareiden käyttö sosiaalityössä vaihtelee paljon

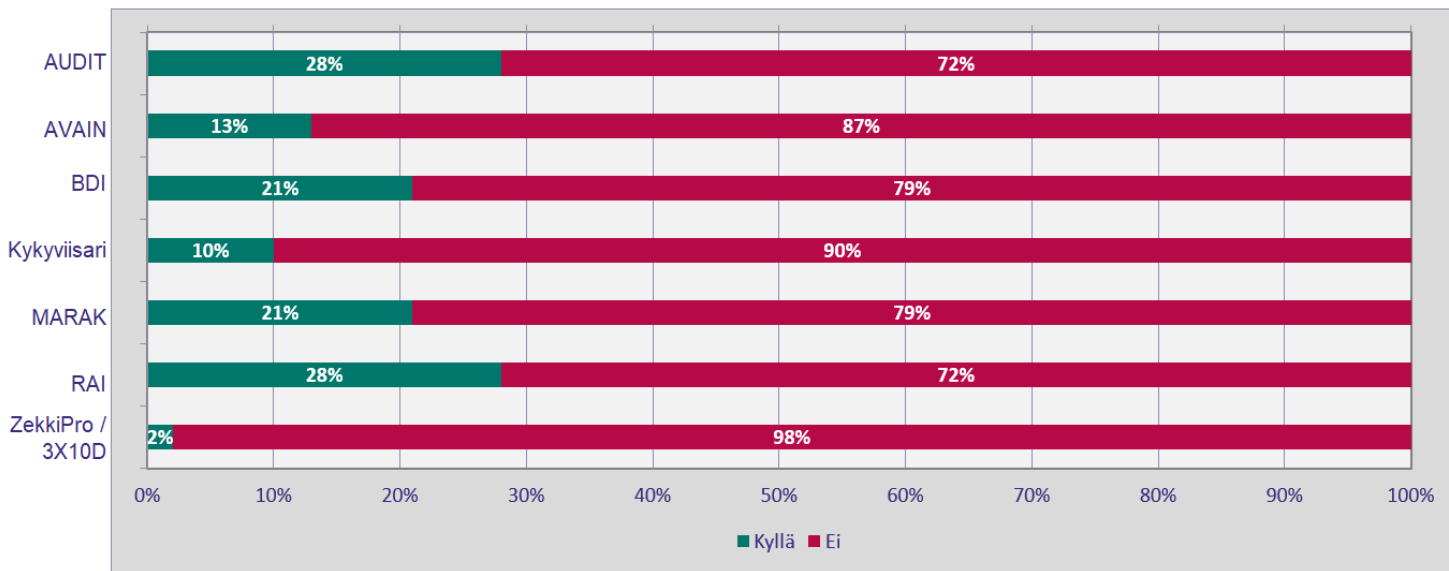
- Vastaajista 41 prosenttia (n=143) on käyttänyt jotakin asiakkaan tilanteen tai vaikuttavuuden arviointiin liittyvää mittaria omassa asiakastyössään
- Mittareiden käytössä oli suurta vaihtelua vastaajaryhmien kesken

Kysymys: Oletko käyttänyt asiakkaan tilanteen tai vaikuttavuuden arviointiin liittyviä mittareita omassa asiakastyössäsi?

Mittareiden käyttöön saatu koulutus

Kyselyssä oli nimettynä seitsemän Varhalla tiedettävästi jonkinlaisessa käytössä olevaa mittaria, joiden osalta kysyttiin, onko vastaaja saanut koulutuksen mittarin käyttöön ja miten tämä kutakin käyttämäänsä mittaria käyttää.

Keskimäärin mittareita käytetään suurelta osin ilman koulutusta.

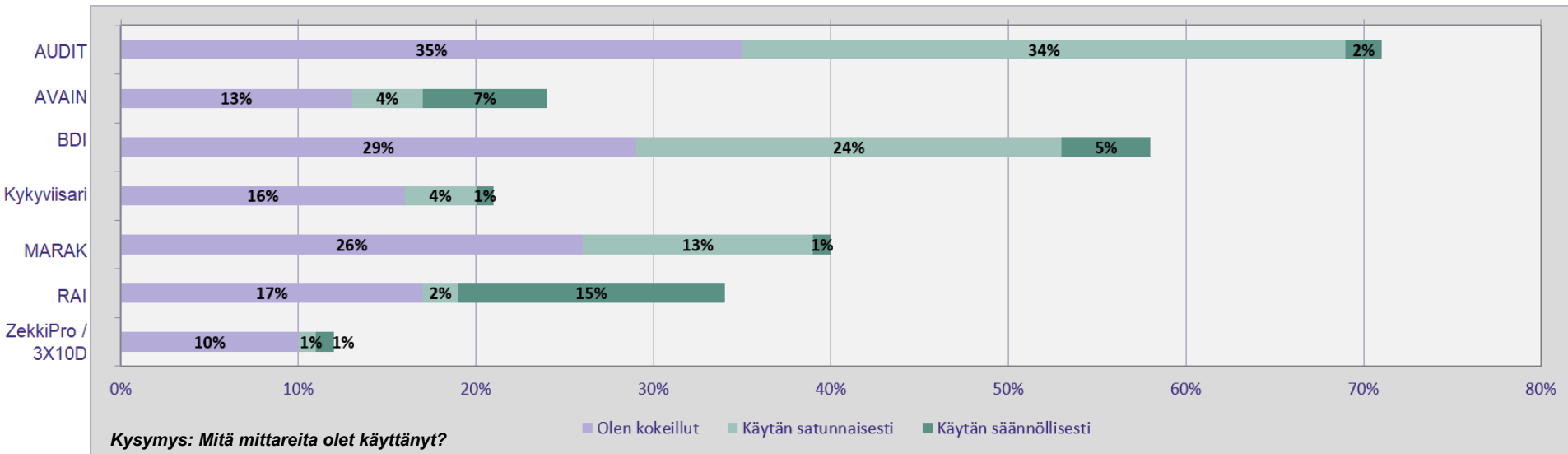
Eniten koulutusta oli saatu RAI- ja AUDIT-mittareiden käyttöön.

AVAIN- ja ZekkiPro-mittareiden käyttöä on pilotoitu työikäisten palveluissa ja lastensuojelussa rajatulla joukolla.

Kysymys: Oletko saanut koulutuksen mittarin käyttöön?

Mittareiden kokeilu- ja käyttökokemus

- Kaikilla kysytyillä mittareilla on kohtalaisen kokoinen joukko kokeilijoita tai niitä satunnaisesti käyttäviä ammattilaisia
- 134 henkilöä kertoi, mitä mittareita on käyttänyt
- Eniten säännöllisiä käyttäjiä oli RAI-mittarilla (20 hlöä)
- Selkeästi eniten on kokeiltu AUDIT-mittaria (47 hlöä) ja sillä on eniten myös satunnaiskäyttäjiä (46 hlöä)
- Samankaltainen tilanne on BDI-kyselyllä (39+32 hlöä), ja lähes yhtä paljon kokeilijoita on MARAK-arviointilomakkeella (35 hlöä)
- AVAIN- ja ZekkiPro-mittareiden vähäinen käyttö johtuu mittareiden pilotointivaiheesta, jossa käyttäjämäärä on rajattu
- Säännöllistä mittareiden käyttöä on kaikkiaan hyvin vähän

Muut käytetyt mittarit

- Avoimeen kysymykseen oli mahdollista nimetä muita mittareita, joita työssään käyttää ja kertoa, onko näihin mittareihin saanut koulutusta sekä miten säännöllisesti niitä käyttää
- Muita mittareita ja työkaluja nimettiin todella paljon (n=42) ja vastausten perusteella käytössä on myös joitakin omia mittareita, joista ei löytynyt tarkempia tietoja

6CIT	GDS-15	SCOFF	Aikuisväestön hyvinvointimittari AVHV
ADHD-oirekysely	IADL	SCORE-15	Koettu yksinäisyys
ADL	ISAP	SDQ	Lastensuojelun mittari
ASTA	LSNS	SOFAS	Mielenterveystalon oirekyselyt
CERAD	MMSE	SPECS	Motivoiva haastattelu
Core-10	MNA	SRAS	Nelikenttämalli
DUDIT	PHQ-9	TOIMI	Nuorten interventionavigaattori
ESY	RAVA	TUVA	Taloudellisen väkivallan kartoitusmittari
FRAT	R-BDI	WHOQOL-BREF	Terapia- ja interventionavigaattori
FROP	RCADS	YP-CORE	Yksittäiset mittarit osana työtä satunnaisesti
GAD-7	Oma polku	Perhearviointi	

Taulukko: Muut kyselyssä luetellut mittarit, joita Varhan työntekijät kertoivat käyttäneensä

Mittareiden käytön esteet

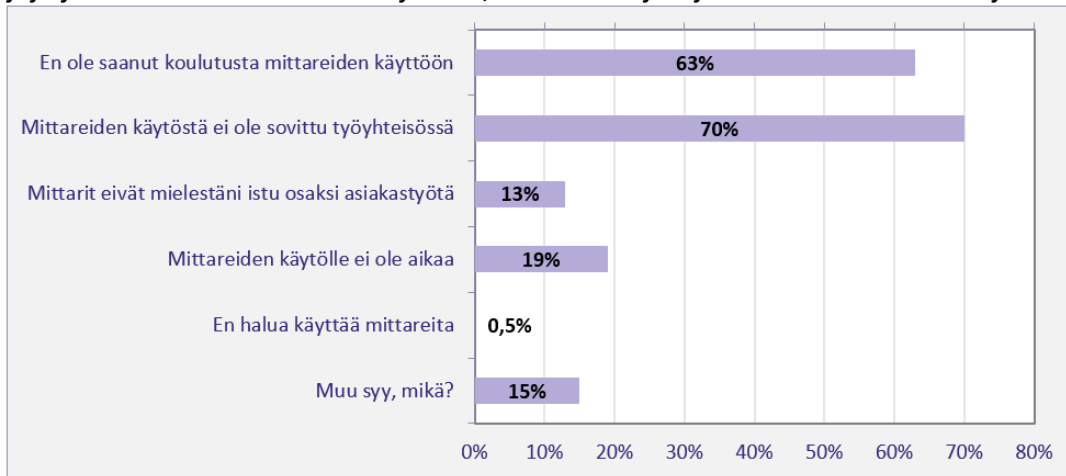
59 prosenttia vastaajista (n=205) ei ollut käyttänyt työssään mittareita ja heiltä kysyttiin, miksi näin on.

Suurimmaksi syyksi kerrottiin, ettei mittareiden käytöstä ole sovittu työyhteisössä (70 %) ja lähes yhtä merkittäväksi asiaksi nostettiin se, ettei mittareiden käyttöön ole saanut koulutusta (63 %).

Koulutuksen puute ei ollut kuitenkaan kahdelle viidestä vastaajasta mittarikokeilujen esteenä, sillä valtaosa mittareita omassa asiakastyössään kokeilleista vastaajista ei ollut saanut koulutusta mittareiden käyttöön.

Pieni joukko (13%) on sitä mieltä, että mittareiden käyttö ei istu asiakastyön osaksi ja viidennes kertoi, ettei mittareiden käytölle ole aikaa.

Kysymys: Valitse alla olevasta listasta syitä sille, miksi et ole käyttänyt mittareita omassa asiakastyössäsi.

Avoimissa vastauksissa kerrottiin, ettei ole tietoa työhön soveltuvista ja luotettavista mittareista.

Lisäksi pohdittiin, että mittareiden käyttö voi karsia palvelujen ennaltaehkäisevää luonnetta eikä sillä välttämättä tavoiteta asiakasryhmän tilanteiden ja työn monimuotoisuutta.

Myös mitattavien asioiden määrittelystä kaivattiin keskustelua ja tutkimustietoa.

Mittareilta toivottiin käytettävyyttä ja mahdollisuutta kirjata mittareiden tuottamat tiedot asiakastietojärjestelmään.

Toimintatavat ja arjen käytännöt

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

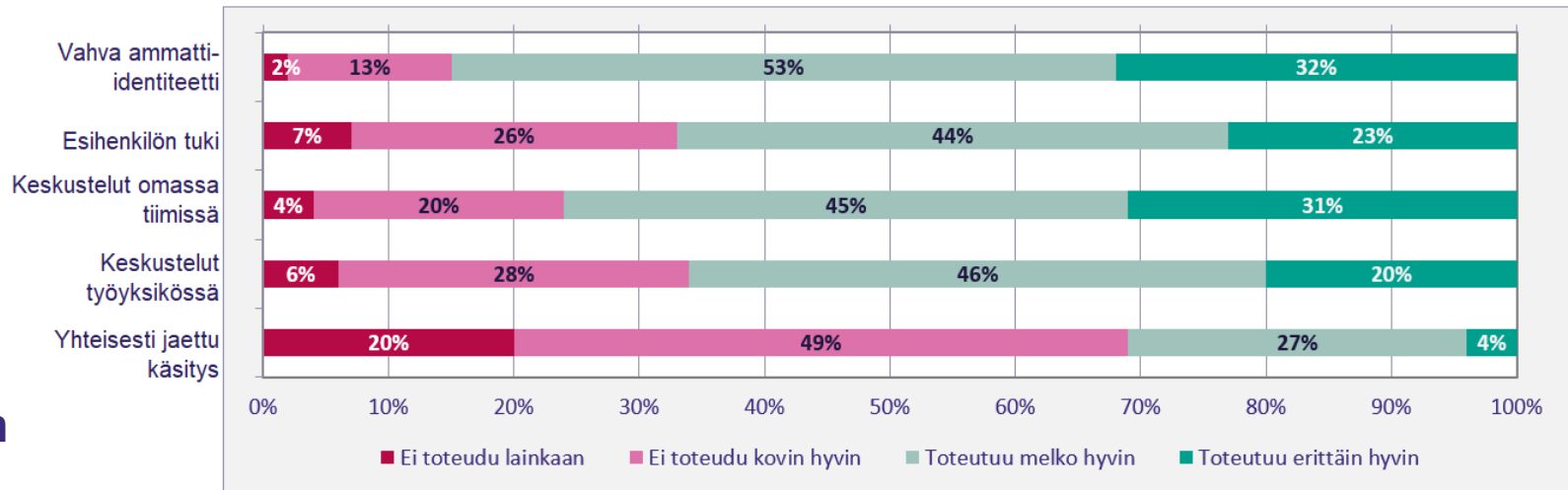
varha

Rakenteellista sosiaalityötä edistävät tekijät

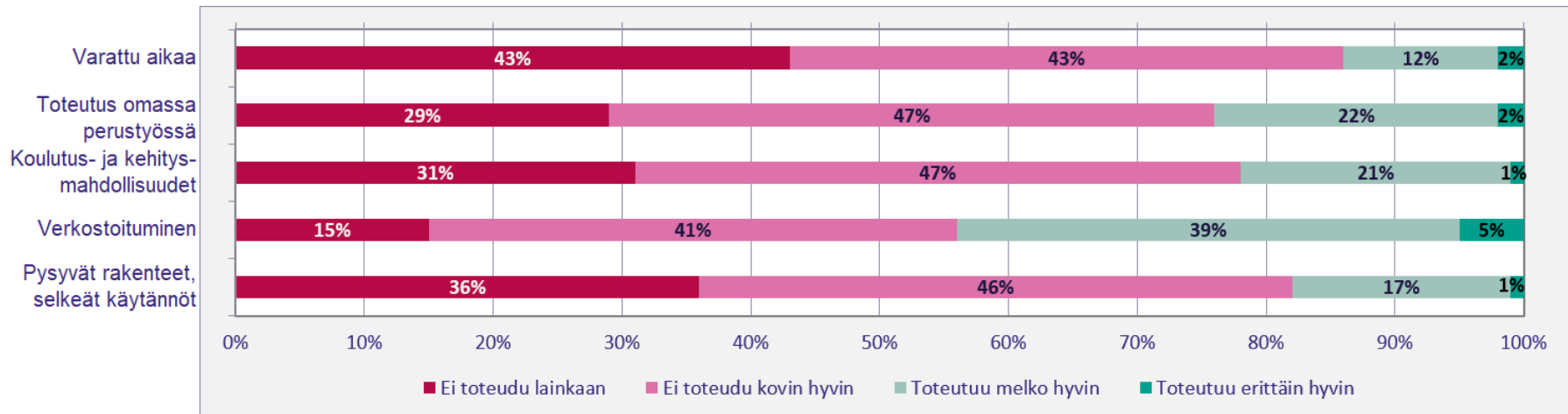
- Vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten hyvin rakenteellisen sosiaalityön toteutumista edistävät tekijät toteutuvat oman työn arjessa
- Vastausvaihtoehdot rakennettiin sen pohjalta, mitä näistä tekijöistä tutkimuksen perusteella tiedetään (mm. MoRa-tutkimushanke)
- Tekijät jakautuvat kahteen kokonaisuuteen
 1. Aineettomat tekijät
 2. Aineelliset resurssit

Arjen käytäntöjen toteutuminen

Rakenteellista sosiaalityötä edistävien aineettomien tekijöiden toteutuminen arjessa

Rakenteellista sosiaalityötä edistävien aineellisten resurssien toteutuminen arjessa

Aineettomat tekijät rakenteellista sosiaalityötä tukemassa

Ammatti-identiteetti, esihenkilön tuki, tiimin ja työyksikön keskustelut toteutuvat enimmäkseen melko tai erittäin hyvin

Vahva ammatti-identiteetti jopa 85 prosentilla vastaajista

69 prosenttia sitä mieltä, että yhteisesti jaettu käsitys rakenteellisen sosiaalityön tärkeydestä ei toteudu kovin hyvin tai lainkaan

Palvelutehtävien/työyksiköiden ja vastaajaryhmien kautta tarkasteltuna näiden tekijöiden toteutumisessa on kuitenkin selkeitä eroja

Perheoikeudellisissa palveluissa, maahanmuuttajapalveluissa sekä sosiaali- ja kriisipäivystyksessä työskentelevien vastaajien arviot esihenkilön tuesta ja oman tiimin keskusteluista ovat huomattavasti kielteisempiä kuin muissa työyksiköissä

Ikääntyneiden ja työikäisten palveluissa ollaan keskimääräistä tyytyväisempiä erityisesti esihenkilön tukeen, ja asiakasohjaus Soihdussa tiimin ja työyksikön yhteisiin keskusteluihin

Päällikkö- ja muussa esihenkilötyössä, sosiaaliohjauksen lähiesihenkilötyössä sekä sosiaalityöntekijän tehtävissä toimivien arviot oman tiimin ja työyksikön keskustelujen toteutumisesta ovat kriittisempiä kuin muissa vastaajaryhmissä

Sosiaalityöntekijät kokevat myös esihenkilöltä saatavan tuen muita vastaajia puutteellisemmaksi

Aineellisten resurssien puutteet ongelmana

Seuraavat aineelliset resurssit toteutuvat yhtä heikosti kaikissa työyksiköissä ja palvelutehtävissä sekä kaikkien vastaajaryhmien mielestä:

Aika ja mahdollisuudet omassa perustyössä

Koulutus ja osaaminen

Rakenteet ja käytännöt

Verkostoitumismahdollisuudet toteutuvat koko aineistossa muita aineellisia resursseja paremmin, ja erityisesti seuraavissa vastaajaryhmissä ne koettiin keskimääräistä paremmiksi:

Koulun sosiaalityö

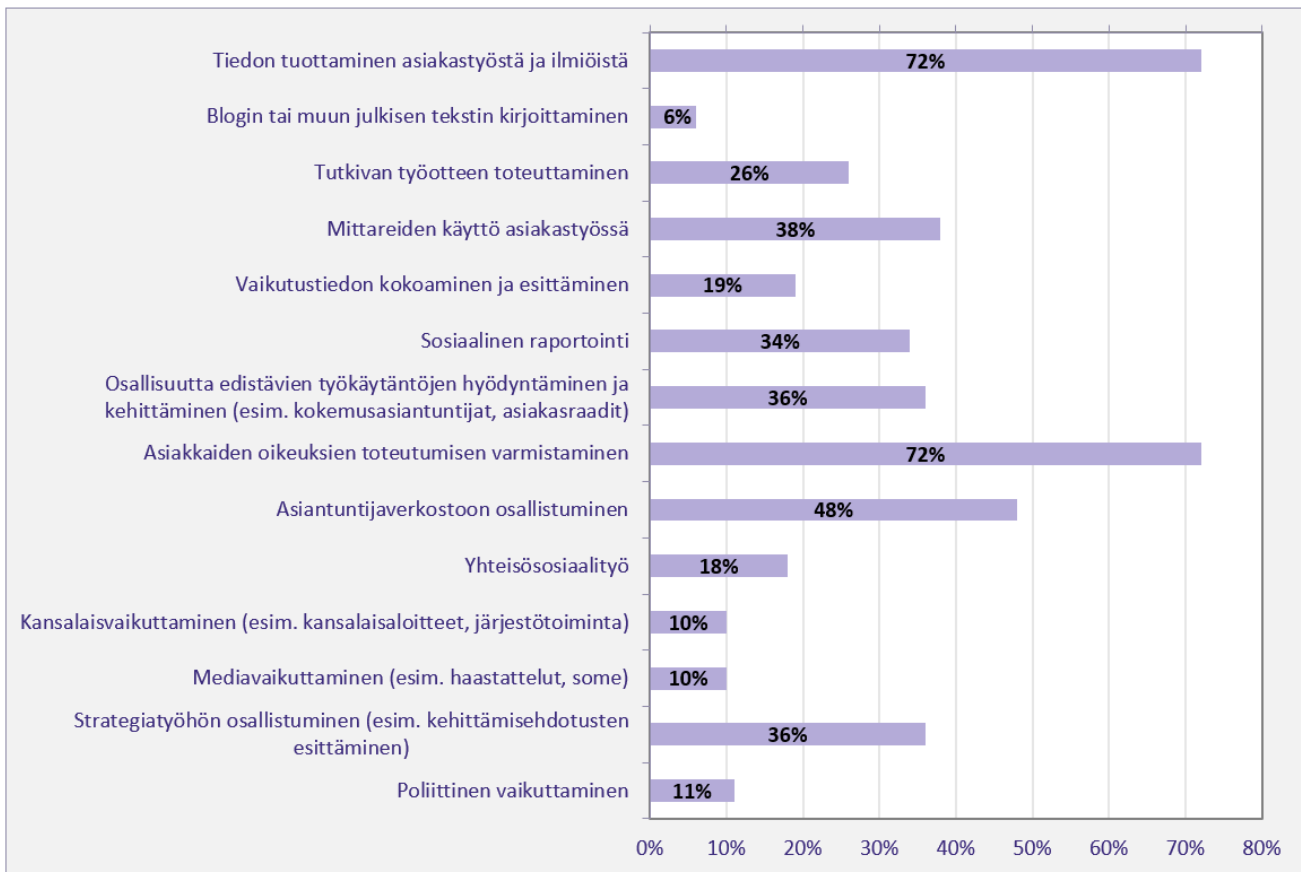
Sosiaalityön lähiesihenkilötehtävät

Päällikkö- ja muussa esihenkilötyössä toimivat

Kiinnostavat rakenteellisen sosiaalityön työmuodot

Kysymyksen vastausvaihtoehdot muodostettiin rakenteellisen sosiaalityön teoreettisten jäsenysten pohjalta (Närhi ym. 2023, Pohjola ym. 2014).

Positiivista on, että mielenkiintoa löytyy hyvin erilaisiin tehtäviin!

Kysymys: Valitse vähintään kolme rakenteellisen sosiaalityön työmuotoa, jotka koet itsellesi mielekkäinä.

Mieleggääät tavat tehdä rakenteellista sosiaalityötä

- Selkeästi eniten halutaan tuottaa tietoa asiakastyöstä ja ilmiöistä sekä varmistaa asiakkaiden oikeuksien toteutumista (~72 %)
- Lähes puolet vastaajista haluaisi osallistua asiantuntijaverkostoon
- Paljon kiinnostusta on myös mittareiden käyttöön, sosiaaliseen raportointiin, osallisuuden edistämiseen sekä strategiatyöhön osallistumiseen (34–38 %)
- Erilaiseen vaikuttamistoimintaan osallistuminen koetaan selkeästi vähiten kiinnostavaksi (6–11 %)
- Näiden välimaastoon jäävät tutkivan työotteen toteuttaminen, vaikutustiedon kokoaminen ja esittäminen sekä yhteisösosiaalityö (18–26 %)

Työkäytäntöjen mielekkyydessä paljon vaihtelua

- Palvelutehtävä- ja työyksikkökohtaista sekä vastaajaryhmittäistä hajontaa on erityisesti kiinnostuksessa mittareiden käyttöön, sosiaaliseen raportointiin sekä vaikuttamistyön eri muotoihin
- Monipuolinen vaikuttamistahto (niin media-, kansalais- kuin poliittinen vaikuttaminen sekä blogikirjoittaminen) korostuu etenkin päihde- ja riippuvuustyössä toimivien vastauksissa (18–41%), vastaajaryhmistä puolestaan sosiaalityöntekijöiden vastauksissa (10–19%)
- Strategiatyöhön on eniten kiinnostusta johtavilla sosiaalityöntekijöillä, päälliköillä, sosiaalityöntekijöillä sekä koulun sosiaalityössä (41–47%)
- Sosiaalista raportointia halutaan toteuttaa erityisesti asiakasohjaus Soihdussa (64%), maahanmuuttajapalveluissa (63%), työikäisten palveluissa (39%) sekä vammaispalveluissa (41%). Vastaajaryhmistä tähän on eniten kiinnostusta sosiaalityöntekijöillä (44%) ja johtavilla sosiaalityöntekijöillä (58%)
- Mittareiden käyttö kiinnostaa selkeästi vähiten (13–20%) maahanmuuttajapalveluissa, perheoikeudellisissa palveluissa sekä sosiaali- ja kriisipäivystyksessä ja muut-vastaajaluokassa (mm. terveys sosiaalityö, taloussosiaalityö) toimivia vastaajia. Koulun sosiaalityössä ja erilaisissa ohjaustehtävissä toimivat taas ovat selkeästi muita kiinnostuneempia mittareiden käytöstä omassa työssään (40–52%)
- Maahanmuuttajapalveluissa on huomattavasti muita enemmän kiinnostusta kansalaisvaikuttamiseen (38%) ja osallisuutta edistäviin työkäytäntöihin (75%), jälkimmäisestä on kiinnostunut myös lähes puolet lastensuojelun sekä päihde- ja riippuvuustyön vastaajista
- Päällikkötasolla mielenkiintoa on etenkin vaikutustiedon kokoamiseen ja esittämiseen (53%), osallisuutta edistäviin työkäytänteisiin (47%), yhteisösosiaalityöhön (29%) sekä mittareiden hyödyntämiseen (41%). Myös blogikirjoittaminen ja mediavaikuttaminen kiinnostavat päälliköitä jonkin verran enemmän, kuin muissa tehtävissä toimivia (12%)

Koulutustarpeet

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

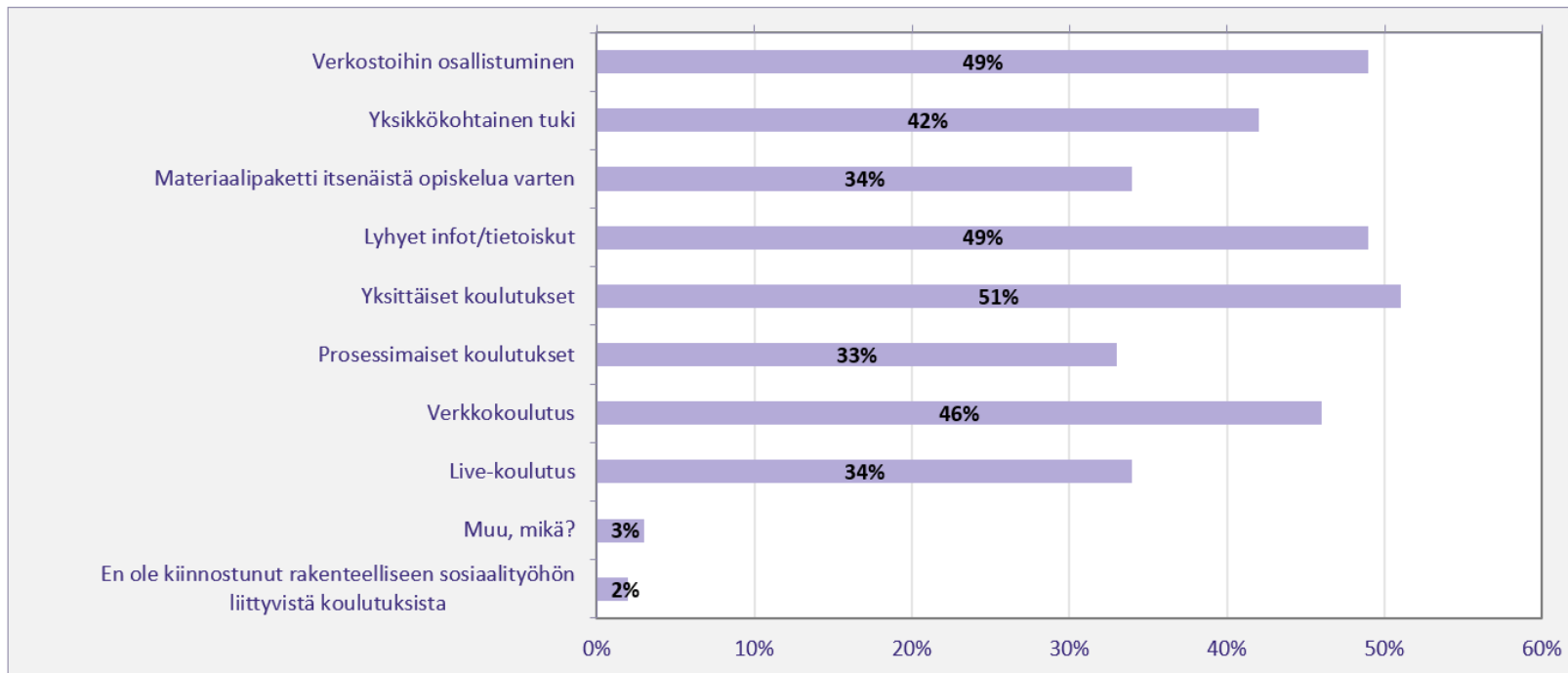

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

varha

Millainen tuki tai koulutus toimisi parhaiten rakenteellisen sosiaalityön osaamisesi kehittämisessä?

Tuki- ja koulutustoiveista kysyttiin monivalintakysymyksen sekä avoimen kysymyksen avulla.

Toiveet tuen ja koulutuksen toteutukseen rakenteellisen sosiaalityön osaamisen kehittämisessä

- Toiveet erilaisille tuki- ja koulutusmuodoille jakautuvat melko tasaisesti
 - Keskimääräisesti eniten kannatusta saavat yksittäiset koulutukset ja lyhyet infot, verkostoihin osallistuminen, verkkokoulutus sekä yksikkökohtainen tuki (42–51 % vastaajista toivoo näitä)
 - Kolmannes vastaajista toivoisi myös materiaalipaketteja itsenäiseen opiskeluun, live-koulutuksia sekä prosessimaista koulutusta
 - Verkostoihin osallistumista, materiaalipaketteja ja lyhyitä infoja toivotaan aika tasaisesti eri työyksiköistä, mutta vastaajaryhmien välillä näissä on jonkin verran eroja
 - Työyksiköittäin tarkasteltuna yksikkökohtaista tukea toivotaan eniten perheoikeudellisissa (67%) ja maahanmuuttajapalveluissa (63%), päihde- ja riippuvuustyössä (53%), vammaispalveluissa (52%) sekä lapsiperhepalveluissa (48%), kun taas vastaajaryhmistä päälliköt ja johtavat sosiaalityöntekijät kaipaavat vähiten yksikkökohtaista tukea (24%–32%)
 - Koulutusmuotojen (live, prosessi, verkkokoulutus) mielekkyydessä on enemmän vaihtelua työyksiköittäin

Sisällölliset ja temaattiset tuki- ja koulutustoiveet

- Vastaajilta kysyttiin, mitä teemoja tai sisältöjä he toivoisivat rakenteellisen sosiaalityön tukeen ja koulutukseen jatkossa
 - Avoimeen kysymykseen vastasi 66 henkilöä
 - Vastaajat kaipaavat sekä perusasioiden selkeyttämistä että syvällisempää osaamista ja tietoa ajankohtaisista ilmiöistä
 - Lisäksi korostuu tarve käytännönläheisille malleille, mittareille, vaikuttamisen välineille ja organisaation tuelle
- Toiveet jakautuvat kuuteen temaattiseen kokonaisuuteen
 1. Rakenteellisen sosiaalityön perusymmärrys ja määrittely
 2. Koulutuksen muodot ja toteutustavat
 3. Käytännön toteutus ja työkalut
 4. Vaikuttaminen ja tiedon hyödyntäminen
 5. Organisaation ja rakenteiden kehittäminen
 6. Osaamista moninaisesti ilmiöihin ja teemoihin

- Mitä on rakenteellinen sosiaalityö?
- Termistö ja peruskäsitteet
- Merkitys, tarkoitus ja tavoitteet
- Varha-tasoinen prosessi

Perusymmärrys ja määrittely

- Rakenteellinen sosiaalityö osaksi työntekijöiden perehdytystä
- Yksikkökohtaiset, kohdenneet koulutukset ja jatkuvampi tuki
- Monitoimijaiset koulutukset
- Tiettyyn sosiaalityön asiakasryhmään keskittyminen koulutuksessa

Koulutuksen toteutustavat

- Konkreettiset, käytännönläheiset esimerkit ja mallit kokeiltavaksi
- Tietoa, mitä rakenteellisella sosiaalityöllä on saatu aikaan, missä se näkyy?
- Sosiaalisen raportoinnin käytännöt ja hyödyt
- Yhteiset mittarit ja vaikuttavuuden arviointi asiakastyön osaksi
- Kirjaamisen sisältö ja merkitys

Käytännön keinot ja työkalut

Toiveita rakenteellisen sosiaalityön koulutuksiin ja toteutuksen tukimuotoihin

- Tietoa kouluttautumis-, osallistumis-, raportointi- ja vaikuttamismahdollisuuksista
- Tietoa työntekijöiden oikeuksista ja velvollisuuksista – rivityöntekijöiden rohkaiseminen rakenteelliseen työhön
- Ennaltaehkäisevän työn rooli ja velvollisuus rakenteellisessa sosiaalityössä
- Asiakkaiden ja työntekijöiden osallisuus palvelujen, toiminnan ja säästötoimien suunnittelussa ja linjauksissa
- Viestintä ja sosiaalisen median hyödyntäminen

Vaikuttamisen kanavat

- Rakenteellinen sosiaalityö omassa perustehtävässä ja tehtävänkuivissa
- Eri ammattiryhmien roolit rakenteellisessa sosiaalityössä
- Varhan sisäisten rakenteiden muodostaminen ja vakiinnuttaminen
- Siiloutumisen purku
- Esihenkilöiden ja johdon kouluttaminen sekä sitouttaminen
- Yhteistyörakenteet eri toimijoiden (kunnat, järjestöt, yksityiset) kanssa

Organisaatio ja rakenteet

Osaamista tarvitaan moninaisiin teemoihin ja ilmiöihin

Perhe- ja lähisuhteet

- Parisuhdeväkivalta
- Vanhemmuus kuormittavissa elämäntilanteissa

Monikulttuurisuus ja osallisuus

- Maahanmuutto ja kulttuurien kohtaaminen
- Yhteisösosiaalityö

Asiakasryhmät

- Nuorisososiaalityö ja somemaailma
- Vammaispalvelujen erityiskysymykset
- Psykiatrisen sosiaalityön erityiskysymykset
- Vanhusten asema
- Asunottomuus

Yhteiskunnalliset ilmiöt ja rakenteet

- Ilmiöiden tunnistaminen
- Hiljaisten signaalien ja syrjäytymisen ennakointi
- Sosiaaliturvan heikkenemisen vaikutukset
- Etuusjärjestelmän väliinputoajat
- Rasismi, luokka, sukupuoli ja valtasuhteet

Työn menetelmät ja vaikuttavuus

- Tutkimustietoa rakenteellisen sosiaalityön vaikuttavuudesta
- Asiakaslähtöinen ilmiöanalyysi
- Viranomaisyhteistyö erityisesti haastavien asiakkaiden kohdalla
- Rakenteellisen työn dokumentointi

Haasteet ja ongelmat rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisessa

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

varha

Rakenteellisen sosiaalityön esteet ja haasteet

- Kyselyssä oli mahdollista tuoda esiin omia ajatuksia, toiveita tai muita huomioita rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen tai osaamisen kehittämiseen liittyen
- Avoimeen kysymykseen vastasi 54 vastaajaa
 - 19 vastaajaa nosti tässä kohdassa esiin erilaisia kehittämisideoita ja ehdotuksia, jotka on koottu edellä koulutustarpeita sekä jäljempänä konkreettisia kehittämisideoita käsitteleviin osioihin. Kehittämisehdotuksia oli kirjattu jonkin verran myös muualla kyselyssä olleisiin avoimiin tekstikenttiin
 - 37 vastaajaa kertoi monenlaisista esteistä ja haasteista, joita rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen Varhalla liittyy
 - Lisäksi haasteita nostettiin esiin kyselyn muiden kysymysten yhteydessä olleissa avoimissa tekstikentissä
- Vastauksissa korostuvat asiakastyön paine, ajan ja resurssien riittämättömyys sekä monenlaiset hyvinvointialueen toimintaan liittyvät käytännöt, jotka vaikeuttavat tai estävät rakenteellisen sosiaalityön toteuttamista
- Vastauksista on löydettävissä MoRa-tutkimushankkeen jaottelun mukaisia organisaatioon, professioon sekä yhteiskuntaan liittyviä tekijöitä, jotka toimivat rakenteellisen sosiaalityön esteinä

Organisaatioon liittyvät keskeiset haasteet

Hierarkkisuus ja byrokratia

- Siiloutuminen, osaoptimointi, vastuuroolitusten puute
- Tiedonkeruun epäjohtamukaisuus
- Työtehtävien sisällöissä epätarkoituksenmukaisuutta

Resurssi- ja aikapula

- Liian suuri työ-/asiakasmäärä
- Asiakastyön lakisääteiset velvoitteet vievät paljon aikaa
- Kehittämislle, yhteiselle pysähtymislle ja keskustelulle ei ole aikaa

Taloudelliset paineet

- Hyvinvointialueen säästöt → palveluvalikoiman kaventuminen sekä palvelujen laadun heikkeneminen

Rakenteiden epäselvyys

- Ei selkeitä rakenteita kehittämistyölle
- Ei rakenteita rakenteellisen sosiaalityön tukemiseksi
- Kehittämissosiaalityön rooli epäselvä

Toimintamahdollisuudet

- Työyksikön ainoana sosiaalihuollon ammattihenkilönä toimiminen vaikeuttaa rakenteellista työtä
- Rakenteellinen sosiaalityö puuttuu tehtäväkuvauksista
- Työnantajan tuki työn ja osaamisen kehittämislle puuttuu

Vaikuttamisen esteet

- Omaaloitteinen vaikuttaminen kielletty, hiljentämisen ja tasapäistämisen kulttuuri
- Sosiaalisen raportoinnin kanava puuttuu
- Kriittinen palaute ei johda muutoksiin

Jatkuvat muutokset

- Jatkuvat tiimu muutokset
- Rakenteiden epävakaus
- Perheenjäsenten asiakkuuksien hajanaisuus ja pirstaleisuus

Yhteistyön puute

- Kuntayhteistyön rakenteiden puuttuminen
- Järjestöjen tiedon jääminen pimentoon

Alueellinen eriarvoisuus

- Palvelujen ja tuen saatavuuden erot (ml. kolmas sektori)

Yhteiskuntaan liittyvät haasteet

- Yhteiskunnallinen ilmapiiri ja päätöksenteko
 - Näiden kielteinen vaikutus sosiaalipalveluihin ja asiakkaisiin
 - Yhteiskunnallisten toimenpiteiden tutkimustiedon vastaisuus vähentää omaa motivaatiota
- Rakenteellinen sosiaalityö nähdään lähes ainoana keinona saada sosiaalityötä tieteenalana mukaan yhteiskunnalliseen keskusteluun

Aineistositaatteja

"Rakenteelliselle sosiaalityölle ei ole nykyisellä työtahdilla aikaa. Työstä hyvin suoriutuminen on miltei mahdotonta."

"Millään koulutuksilla ei ole merkitystä, jos perustyössä ei anneta aikaa rakenteelliselle työlle."

"Työmäärä on täysin kohtuuton. Jos rakenteellinen sosiaalityö halutaan osaksi arkea, asiakasmääriä on vähennettävä."

"Kun nostan rakenteellisia epäkohtia esiin, ne kohdataan negatiivisesti – muutoksia ei haluta edes yrittää."

"Meillä on töissä hyssyttelykulttuuri – työntekijöitä ei rohkaista nostamaan epäkohtia esiin ilman monen portaalan siunausta."

"Rakenteellinen sosiaalityö kiinnostaa, mutta Varha työnantajana on vienyt kaikki mehut."

"Varhassa kaikki on kovin byrokraattista, eikä se ole asiakkaan etu. Vaikutusmahdollisuudet tuntuvat olemattomilta."

"Rakenteellinen sosiaalityö jää haaveeksi, ellei siihen päätetä panostaa."

Konkreettiset kehittämissideat

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

varha

Konkreettiset ideat rakenteellisen sosiaalityön kehittämiseksi

- Vastaajat kuvasivat kyselyn avoimissa kysymyksissä myös konkreettisia ideoita ja ajatuksia rakenteellisen sosiaalityön koulutusten ja toteutuksen suhteen

Koulutusideoita

- Koulutuspaketti (perus + syventävä)
- Yksikkökohtainen tuki ja välineet
- Live- ja verkkokoulutusten yhdistäminen
- Monitoimijainen koulutusmalli (MoRa)
- Ylläpitävät ja vakiinnuttavat koulutukset
- Yhteisöllinen sosiaalityö rakenteellisenä sosiaalityönä
- Asiakastyön yksiköstä vaikuttajayksiköksi
- Viestintäkoulutus

Toteutusideoita

- Sosiaalisen median hyödyntäminen
- Sisäisen viestinnän vahvistaminen
- Sosiaalityön asiantuntijat mukaan Varhan viestintään
- Ohjausta verkostoitumiseen
- Sosiaalisen raportoinnin helpottaminen
- Whistleblowing-kanava
- Varha-tasoiset yhteiset kehittämis- ja toteuttamisryhmät

Koulutuksellisten ideoiden sisällöt

Koulutuspaketti (perus + syventävä)	Vaiheittainen koulutusmalli, pakollinen koulutus kaikille ja syventävä halukkaille. Tavoitteena vahvistaa laajasti rakenteellisen sosiaalityön osaamista.
Yksikkökohtainen tuki ja välineet	Halutaan saada juuri omaan asiakasryhmään linkittyvää osaamista ja työkaluja sekä estää rakenteellisen työn hautautuminen kiireen alle.
Live- ja verkkokoulutusten yhdistäminen	Perusideana teorian ja käytännön yhdistäminen koulutuksissa ja työtavoissa. Ensin esim. luku-/opintopiirit ja kasvokkaiset koulutukset, myöhemmin verkko- tai hybridikoulutukset. Sisältöinä teorian yhteistä tutkimista ja siitä nousevien ideoiden sekä konkreettisten harjoitusten toteutus. Koulutusten yhdistäminen esim. sosiaalisen raportoinnin tiedonkeruuseen ja käsittelyyn.
Monitoimijainen koulutusmalli	Rakenteellisen sosiaalityön koulutusmalli MoRa-toimijamatriisin pohjalta: asiakkaiden/kokemusasiantuntijoiden, ruohonjuuritason työntekijöiden, johdon ja päättäjien osallistaminen.
Yhteisöllinen sosiaalityö rakenteellisenä sosiaalityönä	Tavoitteena vahvistaa koulussa tehtävän työn rakenteellista näkökulmaa ja roolia sekä siitä kirjaamista. Tähän kohdennettua koulutusta.
Asiakastyön yksiköstä vaikuttajajyksiköksi -malli	Koulutuspaketti ja toimintamalli yksiköille, miten sisällyttää rakenteellinen sosiaalityö asiakastyön rinnalle niin, että jokainen osallistuu. Ideana helpottaa rakenteellisen työn sisällyttämistä arkeen.
Viestintäkoulutus	Tarkoituksena rohkaista työntekijöitä vaikuttamaan ja tuomaan ilmiöitä esiin. Koulutusta esimerkiksi mielipidekirjoituksista, sosiaalisesta raportoinnista sekä median käytöstä ja hyödyntämisestä.

Toteutukseen liittyvien ideoiden sisällöt

Sosiaalisen median hyödyntäminen	Tavoitteena lisätä rakenteellisen työn näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Voisi sisältää koulutusta somen käytöstä. Työntekijöitä voisi kannustaa tekemään esim. TikTok-sisältöjä työn arjesta.
Sisäisen viestinnän vahvistaminen	Perusideana säännöllinen tiedonkeruu sekä hankkeista ja kehittämistyöstä kertominen: toteutustapana työntekijöille suunnatut säännölliset kyselyt alueellisten ilmiöiden ja havaintojen esiin tuomiseksi sekä rakenteellisen sosiaalityön uutiskirje 2–4 kertaa vuodessa.
Sosiaalityön asiantuntijat mukaan Varhan viestintään	Ajatuksena saada sosiaalityön ääntä vahvemmin mukaan Varhan sisäiseen ja ulkoiseen viestintään sekä tuoda sosiaalityön näkökulmaa kaikkiaan enemmän esiin.
Ohjausta verkostoitumiseen	Taustalla tarve vahvistaa yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Keinona ohjattu ja koordinoitu foorumi yhteiselle jakamiselle ja toimenpiteistä sopimiselle.
Sosiaalisen raportoinnin helpottaminen	Toiveena saada raportoinnista luontevaa ja näkyvää, tarve yksinkertaiselle prosessille ja ohjeistukselle.
Whistleblowing-kanava	Perusajatuksena mahdollistaa epäkohtien ilmoittaminen turvallisesti. Esimerkkinä ehdotettu anonyymien ilmoituskanavan luomista Varhan sisäiseen järjestelmään.
Varha-tasoiset yhteiset kehittämis- ja toteuttamisryhmät	Toiveena rakenteellisen sosiaalityön organisoitu ja yhtenäinen toteutus, tavoitteellisuuden ja suunnitelmallisuuden vahvistaminen sekä rakenteellisen sosiaalityön vakiinnuttaminen. Ideana pysyvät Varhan tasoiset rakenteet ja toimintamallit ilmiöiden ja tarpeiden kokoamiseen sekä yhteiseen tekemiseen.

Yhteenvetoa, pohdintaa ja johtopäätöksiä

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

varha

Rakenteellisen sosiaalityön nykytila Varhalla – yhteenveto

Yleistä

- Kyselyyn vastasi 348 henkilöä kaikista palvelutehtävistä
- Vastausprosentti 24 %
- Käyttökelpoinen tulos

Valmiudet

- Lähes puolet ei tiedä, onko rakenteellinen sosiaalityö kirjattu tehtäväkuvaan
- Yksilökeskeinen työote edelleen vahva
- Yhteiskunnallisia epäkohtia tunnistetaan hyvin
- Varsinainen vaikuttamistoiminta on vähäistä

Osaaminen

- Rakenteellisen sosiaalityön käsite on tuttu lähes kaikille
- Syvällisempi osaaminen harvinaisempaa
- Sosiaalinen raportointi on tuttua alle puolelle vastaajista
- Suurin osa olisi kiinnostunut osallistumaan sosiaaliseen raportointiin
- Mittareiden käyttö on suurelta osin satunnaista ja sitä tehdään ilman koulutusta

Arjen edellytykset

- Aineettomat tekijät (mm. ammatti-identiteetti, tiimin ja työyksikön keskustelut) toteutuvat yleisimmin melko tai erittäin hyvin
- Aineelliset resurssit (mm. aika, koulutus, rakenteet, käytännöt) puutteellisia
- Mielenkiintoa löytyy monipuolisesti erilaisiin rakenteellisen sosiaalityön tehtäviin

Koulutustarpeet

- Toive ja tarve monipuolisille tuki- ja koulutusmuodoille: tietoiskut ja infot, verkostoihin osallistuminen, yksikkökohtainen tuki, materiaalit, prosessimainen koulutus

Tunnista

- Potentiaalia on paljon
- Kiinnostus kannattaa hyödyntää

Tue

- Koulutus, yhteiset toimintatavat ja selkeät rakenteet

Mahdollista

- Joustavat ja omannäköiset osallistumistavat
- Monipuolinen tukivalikoima

Rakenteellinen sosiaalityö vahvistuu!

Keskeisimmät havainnot rakenteellisen sosiaalityön nykytilasta

- Rakenteellinen sosiaalityö näyttäytyy hajanaisena, pistemäisenä, yksilö- ja/tai tiimikohtaisesti toteutuvana asiana
- Valmiuksia ja kiinnostusta rakenteelliseen sosiaalityöhön löytyy laajasti eri ammattiryhmistä ja palvelutehtävistä
- Organisaation rakenteet ja toimintatavat sekä asiakastyön paine ja resurssipula rajoittavat huomattavan paljon ammattilaisten mahdollisuuksia toteuttaa rakenteellista sosiaalityötä
- Olisi tärkeää, että työntekijöille voidaan mahdollistaa omannäköisiä ja itselle sopivia tapoja osallistua rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen – jos mahdollisuuksia olisi, niin vastausten perusteella rakenteellinen sosiaalityö ja sen myötä sosiaalityössä kertyvä tieto ja asiantuntijuus tulisivat huomattavasti nykyistä näkyvämmiksi

Keskeisimmät havainnot rakenteellisen sosiaalityön osaamistarpeista

- Koulutusta ja yhteistä keskustelua vaaditaan, jotta rakenteellisen tason näkökulmaa voitaisiin vahvistaa
- Tarvitaan koulutusta sekä perusasioista että syventävästi rakenteellisen sosiaalityön eri teemoista ja osa-alueista
- Työntekijöillä on erilaisia toiveita ja tarpeita, ja monipuolisella tuki- ja koulutusvalikoimalla olisi mahdollista tavoittaa oman osaamisensa kehittämiseen motivoitunutta henkilöstöä aika kattavasti
- Jos rakenteellista sosiaalityötä ei ole organisaatiossa aiemmin tehty, ei ole itsestään selvää, että tietoa osataan hyödyntää
- Rakenteellisen sosiaalityön ymmärrystä ja osaamista tulee vahvistaa kaikilla organisaation tasoilla

Kiitos mielenkiinnostasi!

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Päivi Malinen,
kehittäjäsosiaalityöntekijä
Rakenteellisen sosiaalityön
raportoinnin kehittäminen -projekti

Liite 1. Kyselyn runko

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Suomen
kestävän kasvun
ohjelma

varha

Johdanto ja taustatiedot

• *Johdanto*

- Kyselyn tausta ja tarkoitus
- Informointi henkilötietojen käsittelystä

• *Palvelutehtävä/yksikkö, jossa työskentelet*

- Valitse yksi tai tarvittaessa useampi vaihtoehto.
 - Ikääntyneiden palvelut
 - Lapsiperheiden palvelut
 - Lastensuojelu
 - Perheoikeudelliset palvelut
 - Päihde- ja riippuvuustyön erityiset palvelut
 - Vammaispalvelut
 - Työikäisten palvelut
 - Asiakasohjaus Soihut
 - Maahanmuuttajapalvelut
 - Sosiaali- ja kriisipäivystys
 - Muu, mikä?

• *Työtehtäväsi*

- Valitse ensisijaisesti omaa työnkuvaasi lähinnä oleva vaihtoehto, jos oma tehtävänimikkeesi ei ole juuri sellaisenaan vastausvaihtoehtoissa mukana. Esimerkiksi kaikki erilaiset ohjaajanimikkeet luetaan kyselyssä sosiaaliohjauksen tehtäviin.
 - Sosiaalityöntekijän tehtävät
 - Sosiaaliohjauksen tehtävät
 - Sosiaalityön lähiesihenkilötehtävät
 - Ohjaustyön lähiesihenkilötehtävät
 - Muut esihenkilö-, päällikkö- tai johtotehtävät
 - Muu, mikä?

• *Onko rakenteellinen sosiaalityö kirjoitettu nykyiseen tehtävänkuvaasi?*

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

• *Työkokemuksesi sosiaalityössä*

- Kuinka kauan olet työskennellyt sosiaalityössä yhteensä?
 - Alle 1 v.
 - 1-5 v.
 - 5-10 v.
 - 10-15 v.
 - Yli 15 v.

Peruslähtökohdat rakenteelliseen sosiaalityöhön

- *Oma työskentelyote*
- Arvioi omaa työskentelyotettasi, mitkä näkökulmat painottuvat omassa työskentelyssäsi. 1 = työssä painottuu yksilönäkökulma ja 4 = työssä painottuu yhteiskunnallinen näkökulma.

Minulle on luontevinta tarkastella asiakkaiden tilanteita yksilön lähtökohdista käsin.	1	2	3	4	Minulle on luontevinta tarkastella asiakkaiden tilanteita yhteiskunnan ja palvelujärjestelmän rakenteiden näkökulmista.
--	---	---	---	---	---

- *Kun huomaat työssä yhteiskunnallisen epäkohdan, miten toimit?*
- Valitse alla olevista vaihtoehtoista ne, jotka ovat Sinulle luontevia toimintatapoja yhteiskunnallisten epäkohtien käsittelyssä.
 - Puhun siitä työpaikalla kollegoille
 - Puhun siitä työpaikalla esihenkilöille
 - Puhun siitä muualla kuin ammatillisissa piireissä (esim. kotona tai ystävien kanssa)

- Pohdin sitä itsekseni
- Käsittelen sitä somessa tai median kautta
- Vien siitä tietoa henkilöille tai tahoille, joiden ajattelen voivan vaikuttaa asiaan (esim. päätöksentekijät, julkishallinnon organisaatiot, sosiaalialan osaamiskeskus, järjestöt)
- Ehdotan sosiaalisen raportin tekemistä
- En toimi edellä luetelluilla tavoilla vaan toisin, miten?
- En toimi
- En ole huomannut epäkohtia tai kiinnitä niihin huomiota

• *Perustiedot rakenteellisesta sosiaalityöstä*

- Arvioi, miten hyvin tunnet alla esitetyt rakenteellisen sosiaalityön perusteet.
 - Rakenteellisen sosiaalityön käsite
 - Rakenteellisen sosiaalityön teoreettinen perusta
 - Rakenteellisen sosiaalityön tehtävät
 - Rakenteellisen sosiaalityön lainsäädännöllinen perusta
 - Vastausvaihtoehdot: en tunne lainkaan, tunnen jonkin verran, tunnen melko hyvin, tunnen erittäin hyvin

Osaaminen 1/2

- *Miten arvioisit rakenteellisen sosiaalityön osaamistasi kokonaisuutena tällä hetkellä?*

- Ei lainkaan osaamista
- Jonkin verran osaamista
- Melko paljon osaamista
- Erittäin paljon osaamista

- *Suhtautuminen sosiaaliseen raportointiin*

- Sosiaalinen raportointi on yksi rakenteellisen sosiaalityön menetelmä, jonka avulla voidaan tuottaa ja koota tietoa asiakastyön kautta näkyväksi tulevista ilmiöistä. Kuvaa omaa tilannettasi sosiaalisen raportoinnin suhteen.

- Kuinka tuttu asia sosiaalinen raportointi on Sinulle?
- Kuinka mielekkäänä työtapana pidät sosiaalista raportointia?
- Vastausvaihtoehdot: ei lainkaan, ei kovin, melko, erittäin

- *Sosiaaliseen raportointiin osallistuminen*

- Millä tavoilla/millaisissa rooleissa voit tai haluaisit osallistua sosiaaliseen raportointiin jatkossa? Voit valita useamman vaihtoehdon. Toiseksi viimeiseen kohtaan voit halutessasi kertoa muista ajatuksistasi sosiaaliseen raportointiin osallistumisen suhteen.

- Viikoittain (esim. tiimi-/yksikköpalavereissa)
- Kuukausittain (esim. tiimi-/yksikköpalavereissa)
- Silloin tällöin (esim. vastaamalla kyselyihin)
- Aktiivisena tiedon tuottajana
- Tiedon kokoajana
- Tiedon analysoijana
- Muulla tavalla, miten?
- En halua osallistua sosiaaliseen raportointiin

- *Rakenteinen kirjaaminen ja rakenteellinen sosiaalityö*

- Rakenteinen kirjaaminen tarkoittaa asiakastiedon kirjaamista ja tallentamista kansallisesti määritellyille rakenteisille asiakasasiakirjoille yhteisesti sovittujen

rakenteiden ja ohjeiden mukaisesti. Arvioi alla olevia väittämiä oman kokemuksesi perusteella.

- Ymmärrän, mikä merkitys rakenteisella kirjaamisella on rakenteellisen sosiaalityön tiedontuotannossa
- Osaan kirjata tietoa oikeiden otsikoiden ja koodistojen alle rakenteisissa asiakasasiakirjoissa
- Osaan tunnistaa asiakaskirjauksista tietoja, joilla voi olla merkitystä rakenteellisen sosiaalityön näkökulmasta
- Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, osittain eri mieltä, osittain samaa mieltä, täysin samaa mieltä

- *Mittarit sosiaalityössä*

- Mittareita voidaan hyödyntää sosiaalityössä monin eri tavoin asiakkaiden tilanteiden ja palvelutarpeiden sekä työskentelyn vaikuttavuuden arvioinnissa. Oletko käyttänyt asiakkaan tilanteen tai vaikuttavuuden arviointiin liittyviä mittareita omassa asiakastyössäsi?

- Kyllä
- En

Osaaminen 2/2

- *Mitä mittareita olet käyttänyt?*
- Kerro, oletko saanut koulutusta alla lueteltujen mittareiden käyttöön ja valitse mittarit, joita olet käyttänyt tai käytät omassa asiakastyössäsi. Jos luettelosta puuttuu käyttämäsi mittari, kirjoita sen osalta vastaavat tiedot avoimeen tekstikenttään.

Mittarin nimi	Olen saanut koulutuksen mittarin käyttöön		Mittarin käyttökokemus		
	Kyllä	Ei	Olen kokeillut	Käytän satunnaisesti	Käytän säännöllisesti
AUDIT (alkoholin käytön riskit)					
AVAIN (sosiaalityön vaikuttavuuden arviointi)					
BDI (masennuskysely)					
Kykyviisari (työ- ja toimintakyvyn arviointimittari)					
MARAK (parisuhdeväkivallan riskinarviointilomake)					
RAI (iäkkäiden palvelutarpeiden arvioinnin lomakkeet/mittarit)					
ZekkiPro/3X10D (elämäntilannemittari)					
Jokin muu mittari, mikä? Avoin tekstikenttä vastauksille:					

- *Mittareiden käytön esteet*
- Valitse alla olevasta listasta syitä sille, miksi et ole käyttänyt mittareita omassa asiakastyössäsi. Voit halutessasi kuvata viimeiseen "Muu syy, mikä?" -kohtaan laajemmin ajatuksiasi mittareiden käytön esteistä omassa työssäsi.
 - En ole saanut koulutusta mittareiden käyttöön
 - Mittareiden käytöstä ei ole sovittu työyhteisössä
 - Mittarit eivät mielestäni istu osaksi asiakastyötä
 - Mittareiden käytölle ei ole aikaa
 - En halua käyttää mittareita
 - Muu syy, mikä?

Toimintatavat ja arjen käytännöt

- *Itselle mielekkäät rakenteellisen sosiaalityön työmuodot*
- Rakenteellinen sosiaalityö sisältää hyvin monipuolisia toimintatapoja sekä erilaisia työmuotoja. Miten mielekkäinä pidät alla lueteltuja rakenteellisen sosiaalityön työmuotoja oman toimintasi ja työskentelysi kannalta? Valitse listauksesta vähintään kolme (3) vaihtoehtoa, jotka koet itsellesi mielekkäimpinä. Valintojen enimmäismäärää ei ole rajoitettu.
 - Tiedon tuottaminen asiakastyöstä ja ilmiöistä
 - Blogin tai muun julkisen tekstin kirjoittaminen
 - Tutkivan työtöteen toteuttaminen
 - Mittareiden käyttö asiakastyössä
 - Vaikutustiedon kokoaminen ja esittäminen
 - Sosiaalinen raportointi
 - Osallisuutta edistävien työkäytäntöjen hyödyntäminen ja kehittäminen (esim. kokemusasiantuntijat, asiakasraadit)
 - Asiakkaiden oikeuksien toteutumisen varmistaminen
 - Asiantuntijaverkostoon osallistuminen
 - Yhteisösosiaalityö
 - Kansalaisvaikuttaminen (esim. kansalaisaloitteet, järjestötoiminta)
 - Mediavaikuttaminen (esim. haastattelut, some)
 - Strategiatyöhön osallistuminen (esim. kehittämisohjelmien esittäminen)
 - Poliittinen vaikuttaminen
- *Rakenteellista sosiaalityötä edistävien tekijöiden toteutuminen arjessa*
- Arvioi, miten hyvin seuraavat rakenteellisen sosiaalityön toteuttamista edistävät tekijät toteutuvat oman työsi arjessa tällä hetkellä.
 - Vahva oma ammatillinen identiteetti/ammattirooli
 - Esihenkilön tuki
 - Keskustelut omassa tiimissä
 - Keskustelut työyksikössä
 - Yhteisesti jaettu käsitys rakenteellisen sosiaalityön tärkeydestä
 - Rakenteelliselle sosiaalityölle on varattu aikaa
 - Mahdollisuus tehdä rakenteellista sosiaalityötä luontevana osana omaa perustehtävää
 - Mahdollisuus kouluttautua ja kehittää omaa osaamista rakenteellisessa sosiaalityössä
 - Mahdollisuus verkostoitua
 - Pysyvät rakenteet ja selkeät käytännöt
 - Vastausvaihtoehdot: ei toteudu lainkaan, ei toteudu kovin hyvin, toteutuu melko hyvin, toteutuu erittäin hyvin

Koulutustarpeet ja vastausten jatkokäyttö

- *Millainen tuki tai koulutus toimisi parhaiten rakenteellisen sosiaalityön osaamisesi kehittämisessä?*
- Valitse alla olevasta listauksesta ne vaihtoehdot, jotka arvioisit toimivimmiksi tavoiksi oman osaamisesi kehittämisessä. Jos mieleesi tulee jokin muu toiminto, kerro siitä "Muu, mikä?"-kohdassa.
 - Verkostoihin osallistuminen
 - Yksikkökohtainen tuki
 - Materiaalipaketti itsenäistä opiskelua varten
 - Lyhyet infot/tietoiskut
 - Yksittäiset koulutukset
 - Prosessimaiset koulutukset
 - Verkkokoulutus
 - Live-koulutus
 - Muu, mikä?
 - En ole kiinnostunut rakenteelliseen sosiaalityöhön liittyvistä koulutuksista
- *Mitä teemoja tai sisältöjä toivoisit rakenteellisen sosiaalityön koulutuksiin jatkossa?*
- *Jäikö jotain sanomatta? Halutessasi voit kirjoittaa tähän ajatuksistasi, toiveistasi tai muista huomioistasi rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen ja osaamisen kehittämiseen liittyen.*
- *Kyselyn vastausten jatkokäyttö*
 - Kyselyn vastausten ensisijainen käyttötarkoitus on rakenteellisen sosiaalityön tilannekuvan ja koulutustarpeiden kartoittaminen. Ensisijaisesti vastauksia käytetään Varhan koulutussuunnittelussa ja rakenteellisen sosiaalityön alueellisen toteutussuunnitelman toimeenpanon tukena. Toissijaisena tarkoituksena on hyödyntää kyselyn vastauksia myöhemminkin Varhan sisäisessä rakenteellisen sosiaalityön kehittämisessä sekä myös sosiaalityön tutkimuksen/opinnäytetöiden aineistona. Näissä tilanteissa aineistoa hyödynnetään ilman henkilötietoja, eli henkilötietoja ei luovuteta kyselyaineiston mukana. Pyydämme suostumustasi tähän toissijaiseen käyttötarkoitukseen. Jos et anna suostumustasi, vastauksiasi käytetään vain kyselyn ensisijaiseen käyttötarkoitukseen.
 - Kyllä, annan suostumukseni kyselyn vastausten toissijaiseen jatkokäyttöön Varhan sisäisessä rakenteellisen sosiaalityön kehittämisessä sekä sosiaalityön tutkimuksen/opinnäytetöiden aineistona.
 - Ei, en anna suostumustani kyselyn vastausten toissijaiseen jatkokäyttöön.